

KOM MED I KAMPEN
FÖR ALLA MÄNNIS-
KORS FRIHET ATT
VARA, VÄLJA OCH
NJUTA!

Jag vill bli medlem i RFSU!
Medlemsavgiften är 150 kr
och jag får dessutom
tidningen Ottar.

Sluta twittra

Börja klittra

NAMN

ADRESS

POSTADRESS

TELEFON

E-POST

Jag vill tillhöra lokalföreningen i

☐ Dalarna	☐ Luleå
☐ Blekinge	☐ Malmö
☐ Gotland	☐ Stockholm
☐ Gävleborg	☐ Umeå
☐ Göteborg	☐ Uppsala
☐ Halland	☐ Västernorrland
☐ Jämtland	☐ Västerås
☐ Jönköping	☐ Växjö
☐ Katrineholm	☐ Örebro
☐ Linköping	

RFSU 2015

Verksamhetsberättelse

PORTO
BETALT

RIKSFÖRBUNDET FÖR SEXUELL UPPLYSNING
SVARSPOST 20467671
110 04 STOCKHOLM

Att skapa förutsättningar för att förändra och förbättra människors liv har varit RFSU:s målsättning ända sedan starten 1933. RFSU är en politiskt och religiöst obunden ideell organisation med syfte att sprida en kunskapsbaserad och öppen syn på samlevnads- och sexualfrågor. Genom sexualupplysning, utbildning och opinionsbildning vill RFSU slå hål på fördomar, öka kunskapen och den sexuella hälsan, i Sverige såväl som internationellt. RFSU har ett frihetsperspektiv och rättighetsperspektiv på sexualiteten som utgår från allas frihet att vara, frihet att välja och frihet att njuta. När du köper en produkt, är medlem, samarbetar med eller stödjer RFSU:s arbete bidrar du till fortsatt förändring av människors liv.

RFSU är en medlemsorganisation.
Vill du bli medlem? Anmäl dig
på www.rfsu.se/medlem
eller smsa till 72980.

Vill du ge en gåva? Swisha ditt bidrag till 900 39 06.
Läs mer på www.rfsuinsamling.se

Du kan läsa mer om RFSU:s verksamhet på www.rfsu.se.

2	INLEDNING	När New York Times ringde
3	ENKÄTEN	Vilken var RFSU:s största framgång 2015?
4	RFSU-PRISSET	"Sexualiteten är könens glädje i varandra"
6	INSAMLINGSSTIFTELSEN	Ytterligare en arena för engagemang
7	OPINION NATIONELLT	RFSU firade framgångar
8	TIDSLINJE	Januari-juni
10	UPPLYSNING UNDERVISNING	Vill du? Ömsesidighet i fokus
12	VÄRLDEN	Barnvagnsmarschen slog alla rekord!
13	OPINION INTERNATIONELLT	"Det har varit fantastiskt"
15	RFSU NÅR UT	Kampanjer med glimten i ögat
17	SAMARBETEN INTERNATIONELLT	Mänskliga rättigheter är navet för nya samarbeten
18	SAMARBETEN INTERNATIONELLT	Lyckat pilotprojekt lyfter samarbetsorganisationer
19	UPPLYSNING UNDERVISNING	Att prata om sexualitet – två nya broschyrer
21	RFSU AB	Snippetsnack!
23	UPPLYSNING UNDERVISNING	Med hållbarhet som mål
25	BEHANDLING RÅDGIVNING	Samarbete med Läkare i världen
26	KLINIKENS PATIENTARBETE	Kliniken i siffror
27	BEHANDLING RÅDGIVNING	Teamarbete mot smärta vid sex
28	RFSU NÅR UT	Sexpodden på topplistorna
29	UPPLYSNING UNDERVISNING	Äntligen sexualupplysning på teckenspråk!
30	VÄRLDEN	Samarbetsländer
32	OTTAR	Tidning som ger medlemmar
33	OTTAR	"Som en kronprinsessa fast utan pengarna"
34	TIDSLINJE	Juli-december
36	RFSU NÅR UT	rfsu.se och sociala medier
38	RFSU – EN FOLKRÖRELSE	En konferens för alla
39	RFSU:S FÖRBUNDSSTYRELSE	Möt 4 styrelsemedlemmar!
40	RFSU – EN FOLKRÖRELSE	Sverigekarta
41	RFSU – EN FOLKRÖRELSE	Klick: intranätet
42	FAKTA	Pressmeddelanden, debattartiklar, remissvar, ordlista
45	RFSU:S FÖRBUNDSSTYRELSE	Gruppfoto med namn

När New York Times ringde

Visst hade vi räknat med nyfikenhet på vår tävling om ett nytt ord för kvinnors onani, men aldrig hade vi kunnat förutspå det enorma intresset. Från hela landet strömmade förslagen in och när vår kongress i våras antog det nya ordet klittra var den internationella uppmärksamheten redan ett faktum. Plötsligt ringde New York Times, The Herald och BBC och även från andra delar av världen kom frågor. Vi hade skapat debatt om bristen på ord och om varför mäns och kvinnors rätt till sexuell njutning värderas olika. Och inte bara klittra, utan även ordet värdgraviditet – att bära och föda barn åt någon annan – kom med på Språkrådets nyordlista.

Även 2015 slog vår barnvagnsmarsch rekord. I 45 städer rullade vi barnvagnar för allas rätt att fatta beslut om, och när, de vill bli gravida och rätten att avbryta en önskad graviditet. Genom marschen vill vi visa på vikten av politiskt ledarskap, särskilt glädjande var det därför att vi för första gången hade en statsminister med i marschen.

RFSU var också på plats i New York när Agenda 2030 antogs, som ska bidra till en hållbar utveckling och minska fattigdomen i världen. Det är en ambitiös agenda som även inkluderar rätten att bestämma om, med vem och hur många barn en vill ha, liksom att stoppa all slags diskriminering och våld mot kvinnor och flickor, inklusive barnäktenskap.

I juni höll vi kongress i Västerås och behandlade rekordmånga motioner, här antog vi också ett nytt idéprogram som ska vägleda vårt fortsatta arbete.

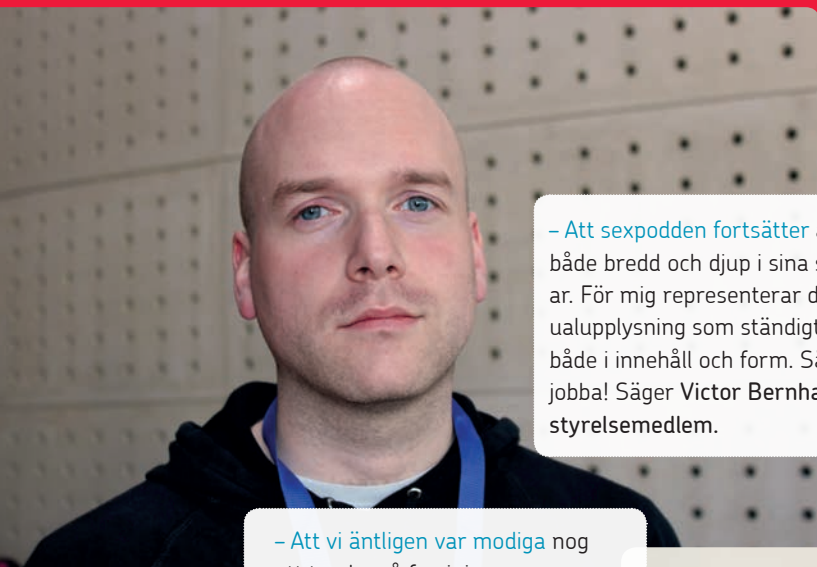
Abortfrågan har återigen varit på tapeten, konservativa abortmotståndare vinner politisk mark och abortkliniker stänger i USA. Därför är det viktigt att komma ihåg framgångar som att tingsrätten i Jönköping slagit fast att abortvård ingår i barnmorskors yrke. Ingen kan förvänta sig att arbeta som barnmorska om hen vill se yrket som en buffémeny där en efter personlig smak kan välja arbetsuppgifter.

Vi befinner oss just nu i en orolig tid, inte sedan andra världskriget har så många människor varit på flykt och i Sverige ställer många om inför mottagandet av nyanlända. I dessa tider får vi inte glömma frågor om sexuell och reproduktiv hälsa. Även när människor är på flykt behövs tillgång till preventivmedel, säkra aborter och ett arbete mot sexuella övergrepp. Även i Sverige måste vi inkludera dessa frågor i såväl hälso-samtal för nyanlända som i språkintröskning och i mötet med ensamkommande barn. Detta kommer vi att ägna ännu mer tid åt under 2016.

Maria Andersson, generalsekreterare

Kristina Ljungros, förbundsordförande

Vilken var RFSU:s största framgång 2015?

– Att sexpodden fortsätter att behålla både bredd och djup i sina sändningar. För mig representerar det en sexualupplysning som ständigt utvecklas, både i innehåll och form. Så ska vi jobba! Säger Victor Bernhardt, styrelsemedlem.

– Vill du-materialet. Anledning: Vi har ett riktigt bra material för att på ett konkret sätt prata om verbal och inte minst ickeverbal kommunikation och ger den som tar initiativ fler möjligheter att reflektera över hur man kan vara inklämmande och hur man aktivt kan välja annorlunda utan att känna att man tappar ansiktet, säger Pelle Ullholm, sexualupplysare, RFSU:s förbundskansli.

– Att vi äntligen var modiga nog att trycka på feminism som en särskilt viktig grund i RFSU:s arbete. På kongressen klubbades en ny formulering igenom i vårt idéprogram: "Feministiska och intersektionella perspektiv utgör en särskilt viktig grund i RFSU:s arbete. Makt är i regel ojämnt fördelad mellan könen. Det innebär att män har en oproportionerligt stor del av makten över sexualitet och reproduktion. Flera starka normer kring genus är också kopplade till sexualitet och gör att sexualiteten i sig används för att befästa rådande maktordning." Säger Emilia Persson, RFSU Dalarna.

– Frågan om samvetsklausuler. Att det blev beslut på det området som gick vår väg. Jag tänker bland annat på beslutet i tingsrätten i Jönköping. Frågan om samvetsklausuler är principiellt viktig då kvinnor ska ha rätt att göra en abort (inom de lagliga gränser som finns) utan att någon lägger sig i det beslutet – till exempel på grund av samvetsskäl, säger Andreas Berglöf, sexualpolitiskt sakkunnig, RFSU:s förbundskansli.

– 2015 var ett superår på många sätt, internationellt, nationellt och lokalt för RFSU. Det var kongressår och idéprogram antogs, och RFSU beslutade på kongressen att lansera ett ord för onani med fitta – klittra! En motion som lades av en RFSU-medlem och vars nyhet snabbades upp av media från Indien till USA! Ord har stor betydelse. Likaså att engagera sig i RFSU! Säger Emelie Weiderud, ordförande RFSU Stockholm.

”Sexualiteten är könnens glädje i varandra”

Om priset: ”RFSU-priset delas ut av RFSU:s förbundsstyrelse till den som i sin gärning verkat för en kunskapsbaserad och öppen syn på sexualitet – genom aktuell sexualpolitisk debatt, banbrytande forskning, kulturella insatser eller långvarigt socialt eller pedagogiskt arbete. Priset består av 25 000 kronor och en specialdesignad kondomhållare i trä.”

En modig bejakare av äldres sexualitet. Så beskrivs Elsie Johansson, 2015 års RFSU-pristagare som tycker att det behöver berättas om och göras fler filmer om äldres sexualitet.

Hur känns det att få RFSU-priset?

– Det är väldigt överraskande! Jag har aldrig tänkt att jag skulle ha utträttat något som är angeläget för RFSU, men förstår nu att jag ju ändå gör det, genom att öppna upp kring möjligheterna till kärlek och sexualitet som något som aldrig är för sent i livet.

Vad tänkte du om motiveringen?

– Det stod först att jag aldrig varit så nöjd med min kropp som nu. Och det stämde för tre, fyra år sedan men inte längre, eftersom jag fått en del besvär med mina leder. Så det bad jag att få ändra.

RFSU grundades 1933, bara två år efter att du föddes. Vad är din relation till RFSU?

– Ingen, annat än att jag har hört Elise Ottesen-Jensen tala, jag har sett henne. Jag är en människa som har väldigt svårt för att falla i beundran för folk, men där föll jag pladask. Hon var helt fantastisk. Det fanns inget fördömande över henne och ingen rädsla, jag tyckte mycket om henne. Någon sa en gång att jag påminner om Elise Ottesen-Jensen, och det blev jag så himla lycklig över.

Var har du hämtat din egen kunskap kring sexualitet?

– När man bor så trångt och eländigt som jag har gjort under uppväxten så finns det ju ingenting som kan vara fördolt. Och jag har aldrig fått med mig en positiv syn på sexualitet, den har alltid varit negativ för mig.

2008 kom din roman ”Sin ensamma kropp” där en äldre kvinnas sexuella lust, begär och längtan efter kärlek står i centrum. Hur kom den till?

– Att skriva ”Sin ensamma kropp” var att ta ett stort kliv för mig. Jag var nyskild och kände mig fri att våga vara som jag är, och tog fram en längtan efter närhet, efter kropp och kärlek.

Hur kan samhället bli bättre på att prata om och uppmärksamma äldres sexualitet och lust?

– Sexualiteten förknippas med ungdom och unga kroppar, men vi fortsätter ju att vara sexuella varelser oavsett om vi är ute efter att skaffa barn eller att njuta, så den kan ju finnas med oss hur länge som helst. Sexualiteten är ju könnens glädje i varandra.

– Men titta på hur kroppar ska se ut idag i medierna för att duga: många tycker att det äräckligt med äldres kroppar. En naturlig följd av det blir att en åldrad kropp, med alla sina ”förfulningar” i förhållande till idealbilden, anses motbjudande. Att man kan ha ett sexliv med hängbröst och putmage och åderbräck och hela köret – hah! Och det är ju väldigt tråkigt att den uppfattningen finns. Det behöver berättas och skrivas och göras fler filmer om äldres sexualitet.

Sedan knappt tio år tillbaka har Elsie Johansson hittat kärleken i mannen Thore, de är båda 85 år.

– Med Thore upplever jag vad kärlek ska vara. Att känna sig älskad och omhuldad precis som den man är. Vi kan knappt passera varandra i lägenheten utan ömhetsbetygelser!

Text: Carolina Hemlin och Anna Dahlqvist
Bild: Carolina Hemlin/Hanna Källebo Neikter

Motivering: ”Elsie Johansson är modig. Vid 84 års ålder har hon aldrig varit så lycklig till kropp och själ som nu, i sitt nytillkomna, sena kärleksförhållande. Hennes ansikte utstrålar en underbar blandning av erfarenhet och sensualitet. I böcker, föredrag och intervjuer bejakar hon äldre människors behov av närhet, ömhet och sex. Genom att ge 2015 års RFSU-pris till Elsie Johansson vill vi lyfta fram ett författarskap och en röst som inspirerat kvinnor av alla åldrar att stå upp för sin rätt att på samma självklara villkor njuta av sin sexualitet.”

Namn: Elsie Johansson
Ålder: 85 år
Yrke: Författare

Debuterade 1979 med diktsamlingen ”Brorsan hade en vevgrammofon”. Hennes senaste roman, ”Sagas bok”, utkom 2015.

Ytterligare en arena för engagemang

Under 2015 blev det "ännu mer RFSU" när en självständig insamlingsstiftelse fogades till RFSU AB, förbundet och lokalföreningarna.

Vad är syftet med stiftelsen?

– Huvudsyftet med insamlingsstiftelsen är att bredda RFSU:s intäktbas och samla in pengar till RFSU:s arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR. Samtidigt skapas ytterligare en arena för engagemang för medlemmar och allmänheten. Personer som kanske inte vill engagera sig genom medlemskap eller lokalföreningar, men ändå tycker att de här frågorna är viktiga kan nu skänka pengar för att stötta vårt arbete, säger Krister Nyman, insamlingsansvarig.

Insamlingsstiftelsen innebär också att RFSU kan nå ut till nya målgrupper.

– Under 2015 har exempelvis 200 000 personer som inte är medlemmar nåtts av information i sina brevlådor om RFSU:s internationella verksamhet med fokus på SRHR.

Vad är den stora utmaningen med insamlingsstiftelsen?

– En fråga vi ställde oss var om det finns ett intresse hos allmänheten att ge till RFSU:s ändamål. Nu har vi sett att det finns det. Utmaningen ligger i att med en relativt begränsad budget snabbt gå plus. Vår ambition är att inom två-tre år ha mellan ettusen och tvåtusen månadsgivare, säger Krister Nyman.

- ➔ Grundläggande för RFSU insamlingsstiftelsens insamlingsarbete är att det skall ske med respekt för den enskilda givaren.
- ➔ Insamlingsverksamheten grundas på god etik och moral.
- ➔ RFSU Insamlingsstiftelse skall alltid vara öppna, ärliga och transparenta. Alla gåvor är frivilliga och skall ske på givarens villkor.

För allas rätt att bestämma över sin kropp och sin sexualitet

RFSU firade framgångar

Långa, tidsödande processer.

Det är vad politiskt påverkansarbete många gånger handlar om.

– Ibland glömmet vi bort att saker faktiskt blir bättre, men 2015 bestämde vi oss för att fira våra framgångar, säger Ingrid Frisk, sexualpolitiskt sakkunnig på RFSU.

Att tingsrätten i Jönköping slog fast att barnmorskor inte ska kunna vägra utföra aborter av religiösa skäl, så kallad samvetsfrihet, var en viktig framgång där RFSU varit drivande. Rätten konstaterade att abortvård ingår i barnmorskeyrket.

– Beslutet i Grimmark-fallet var viktigt, men innan dess kom också Europeiska kommittén för sociala rättigheters beslut att Sverige inte måste införa en så kallad samvetsklausul i svensk vård, säger Ingrid Frisk.

Hon betonar att hela debatten kring samvetsfrihet har lett till att fackförbunden, Läkarförbundet och Vårdförbundet, samt de professionella sammanslutningarna, Läkarsällskapet, Barnmorskeförbundet och Svensk sjuksköterskeförening, samfällt säger nej till ett införande av samvetsklausuler i vården.

– Det är ett väldigt starkt ställningstagande, att det här är inget som vården behöver. Ingen kvinna ska behöva misstänka att hon möter en abortmotståndare när hon söker vård, säger Ingrid Frisk.

En annan framgång som RFSU varit drivande i är regeringens beslut om en statlig subventionering av preventivmedel för kvinnor upp till 21 år. Ett beslut som handlar om att skapa jämlikhet.

– Nästa steg vi vill se är att subventionen sträcker sig upp till och med 25 år och att den inkluderar alla sorters preventivmedel.

Två andra framgångar RFSU firade var regeringens proposition att tillåta assisterad befruktning för ensamstående (själva beslutet togs sedan i januari 2016) samt uppdraget till Folkhälsomyndigheten att kartlägga vilka vårdutbildningar som har sexologi på schemat.

– Politiken har väldigt svårt för att hantera sexet, det är en intim och privat fråga och vad ska samhället lägga sig i? Frågar Ingrid Frisk retoriskt. I dag säger samhället att man vill förhindra smittsamma sjukdomar, oönskade graviditeter, sexuellt våld...

– Men när det gäller andra delar av sexualiteten

”Politiken har väldigt svårt för att hantera sexet.”

händer inte så mycket, exempelvis saknar större delen av vård- och omsorgspersonalen sexologi i sina utbildningar. När personer då söker vård tas sex aldrig upp som en del av välbefinnande och hälsa vilket innebär att folk lider i onödan och inte får hjälp och stöd, säger Ingrid Frisk.

Att Folkhälsomyndigheten nu gör en kartläggning över hur det ser ut med sexologi på vårdutbildningarna ser hon som ett steg i rätt riktning.

– Det innebär att man riktar ljuset mot att det behövs. Och det är viktigt!

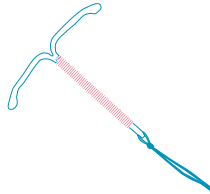
Text: Viktoria Myrén

JANUARI

RFSU

- ▶ RFSU-klinikens projekt om kopparspiral godkänns för att bli klinisk studie.
- ▶ RFSU slår Youtuberekord med filmen "Låt bli att stoppa in den" - 2 miljoner visningar.

OMVÄRLDEN

- ▶ Saga Becker vinner en Guldbagge för bästa kvinnliga huvudroll och blir därmed den första öppet transidentifierade personen att vinna en Guldbagge.

Guldbaggen. Foto: Johan Bergmark

FEBRUARI

RFSU

- ▶ Kristina Ljungros diskuterar RFSU:s rapport om sexköpslagens effekter i Gomorron Sverige.
- ▶ RFSU deltar i panelsamtal på SIDA med Bolivias ombudsman för mänskliga rättigheter.

OMVÄRLDEN

- ▶ Spanien återigen på väg att inskränka aborträtten. Nytt förslag kräver att minderåriga som vill genomgå en abort måste ha sina föräldrars uttryckliga medgivande.
- ▶ Regeringen aviserar ett borttagande av det kommunala vetot mot sprutbyte - ett viktigt steg i smittskyddsarbetet.

MARS

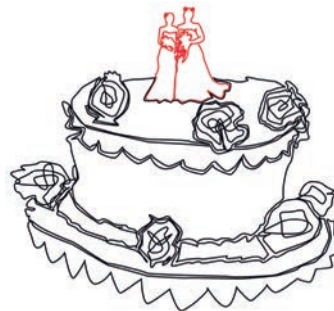
RFSU

- ▶ RFSU Halland bjuder in kommun- och regionpolitiker till ett sexualpolitiskt lunchsamtal.
- ▶ RFSU Insamlingsstiftelse startar sin verksamhet.
- ▶ Statsminister Stefan Löfvén går med i Barnvagnsmarschen i Umeå.
- ▶ Ottars granskning, som visar att unga nekas hämta ut p-piller på apotek, får stort genomslag i media.

OMVÄRLDEN

- ▶ FN:s kvinnokommission sammanträder.
- ▶ Europaparlamentet slår fast att samkönade äktenskap är en mänsklig rättighet.

RFSU

- ▶ Snabbispelet – ordspelet om sex och relationer – börjar säljas i RFSU:s webbutik.
- ▶ RFSU:s internationella enhet får högsta betyg i en undersökning om hur vi uppfattas som partner.

OMVÄRLDEN

FN:s kommission för befolkning och utveckling sammanträder och RFSU:s Karin Nilsson är på plats.

Foto: Karin Nilsson

APRIL

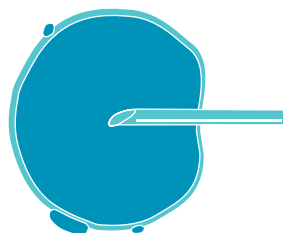
RFSU

- ▶ RFSU:s partnerorganisation Asamblea Feminista Comunitaria från Bolivia, föreläser på Feministiskt forum i Stockholm.
- ▶ RFSU Malmö arrangerar öppet seminarium för yrkesverksamma inom hälso- och sjukvården om Aspergers syndrom och sexuell hälsa.
- ▶ Transpraktikan, RFSU:s nya praktika om sex och trans, skriven i samarbete med RFSL och RFSL Ungdom, lanseras.
- ▶ Folkhälsominister Gabriel Wikström besöker RFSU:s förbundskansli och kliniken.

OMVÄRLDEN

- ▶ Lagförslaget som väntas ge ensamstående rätt till assisterad befruktning lanseras.
- ▶ En stor internationell studie om hiv avbryts i förtid eftersom resultaten är så tydliga: tidig behandling mot hiv är bra.

MAJ

RFSU

- ▶ RFSU-expressen lanseras under Almedalsveckan: Vespan som kan komma (fullastad med kondomer) om du vill komma.
- ▶ RFSU:s kongress fattar beslutet att etablera ordet "klittra" för kvinnlig onani.
- ▶ Amina Uweidat, Generalsekreterare för IPPF Palestina, besöker förbundskansliet för att berätta om arbetet kring sexualupplysning, preventivmedelsrådgivning och abort.

OMVÄRLDEN

- ▶ Europeiska kommittén för sociala rättigheter rekommenderar Sverige att inte införa så kallade samvetsklausuler i svensk vård. Seger för aborträtten.
- ▶ USA:s högsta domstol beslutar att alla amerikaner har rätt att gifta sig – oavsett kön eller sexuell läggning.
- ▶ Nu kan transpersoner i Colombia byta det registrerade könet i folkbokföringen genom enbart en deklaration hos notarius publicus.

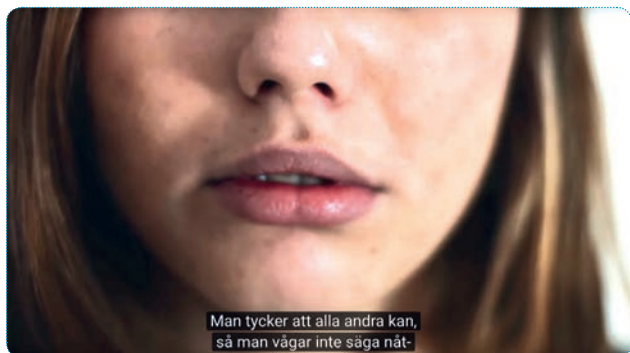

JUNI

Vill du?

ÖMSESIDIGHET I FOKUS

Hur kan ömsesidighet se ut i praktiken? Och hur gör man ett utbildningsmaterial med målet att förebygga sexuella övergrepp? De fem filmerna och lärarhandledningen som ingår i "Vill du?" ger svaret.

– Syftet med materialet är att förebygga kränkningar, övergrepp och sexuellt våld. Men vi ville göra det med en positiv och främjande ingång. Vi tycker det är viktigt att vi inte bara säger vad man inte ska göra – för då kan frågan "Vad ska jag göra?" bli hängande i luften, säger Hedvig Nathorst-Böös.

"Vill du?", som lanserades i februari-mars 2015, lyfter både negativa och positiva teman kopplade till sexualitet och innehåller förutom fem korta filmer en lärarhandledning med diskussionsfrågor.

– Det här är ett material som både kan användas av lärare, som en del av sex och samlevnadsundervisningen, men det innehåller också ett koncept för RFSU:s lokalföreningar så att de kan hålla fördjupande pass som komplement till skolundervisningen.

Ömsesidighet har alltid varit en grundfråga inom RFSU, säger Hedvig Nathorst-Böös och citerar Elise Ottesen-Jensen: "Jag drömmer om den dag då alla barn som föds är välkomna, alla män och kvinnor jämlika och sexualiteten är ett uttryck för innerlighet, njutning och ömhet."

– Vi kände att det fanns ett behov av ett material som fördjupade det här temat för vi fick många frågor, inte minst från lärare som undrade hur de kunde ta upp det här till diskussion, säger Hedvig Nathorst-Börst och fortsätter:

– Sedan tror jag att diskussionen också fått ny fart i kölvattnet av "Prata om det", "Fatta" och debatten som följde.

Hon berättar att RFSU i första hand pratar om ömsesidighet och inte om samtycke i möten med unga.

– Vi tycker att ömsesidighet bättre fångar in kommunikationsdelen, att det handlar om en tvåvägskommunikation. Det är lika viktigt att prata om hur en kan ställa frågor som att lyssna på svaret. Samtycke blir ganska passivt, medan ömsesidighet eller samspel tar det ett steg längre.

RFSU har bland annat arbetat med fokusgrupper med ungdomar för att ”hitta rätt” med materialet. Hedvig Nathorst-Böös berättar att det var i ett sådant samtal som idén till filmen ”Födelsedagen” kom. En ung tjej som var uttalad feminist, tycktes bekväm i att sätta gränser och gav ett starkt intryck, fick frågan om det var någon gång som som det kunde vara svårare att följa sin egen vilja.

– Då sade hon att är det någons födelsedag, då får man faktiskt ställa upp. Så det var där vi fick idén till den filmen.

”Syftet med materialet är att förebygga kränkningar, övergrepp och sexuellt våld.”

Hedvig Nathorst-Böös

Utmaningen i arbetet har bland annat varit att berätta lagom mycket.

– Det har varit lite av en balansgång. Du måste fatta vad som händer i filmerna, samtidigt som det ska finnas något kvar att diskutera, säger Hedvig Nathorst-Böös.

En annan svårighet var hur RFSU kunde skildra att någon överskrider en gräns utan att det blir exempelvis en våldtäktssituation. Hon refererar till filmen ”Hemmakvällen”, där en kille ber sin tjej att runka av honom.

– Det är tydligt att han går över en gräns, samtidigt som det är en verklighetsnära och realistisk situation. Vi ville inte att man bara tänker ”han är ett svin”, utan att filmen väcker tankar och funderingar som går att diskutera och känna igen sig i.

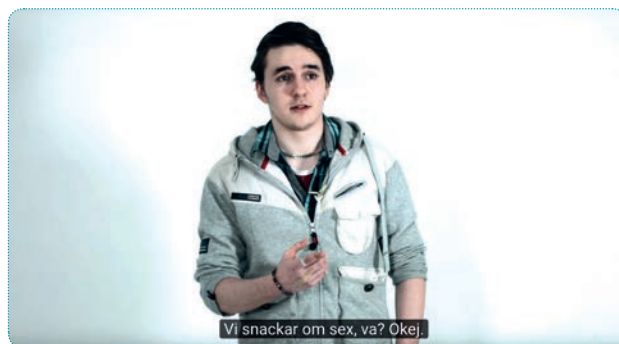
Ett annat dilemma var att med bara fem filmer få med en så stor mångfald som möjligt.

– Vi har exempelvis ingen film som enbart handlar om ett tjejpar, säger Hedvig Nathorst-Böös som har märkt av ett stort intresse för materialet, framför allt från lokalföreningarna och skolinformatörer som tycker att det är roligt att ytterligare fördjupa sig i en fråga.

För att testa materialet höll sex samtalsledare workshops med 250 elever i årskurs 2 på en gymnasieskola i Huskvarna.

– Det som var kul var att filmerna funkade bra och att det blev många spännande diskussioner utifrån dem.

Tanken är att eleverna ska kunna prata om sina egna tankar och erfarenheter via personerna i filmerna och i diskussionerna i Huskvarna kom bland annat frågan om vilka förväntningar man har på sig när det gäller sex, kopplat till kön och normer, upp.

Hedvig Nathorst-Böös hoppas att ”Vill du?” inte kommer att fungera som gästspel från RFSU, utan att det blir en mer integrerad del av undervisningen där lärarna är beredda på att fånga upp frågor och fördomar och föra diskussionen vidare. Och hon pekar på vilket fantastiskt jobb lokalföreningarna gör.

– RFSU Uppsala har redan kommit igång med att använda ”Vill du?” som ett komplement till den traditionella skolinformationen, säger Hedvig Nathorst-Böös.

Bilderna är hämtade ur Vill du? 1/6 Castingen – om sex och kommunikation.

Text: Viktoria Myrén

Barnvagnsmarschen slog alla rekord

I RFSU:s årliga kampanj mot mödradödlighet deltog inte bara statsminister Stefan Löfven, som gick marschen i Umeå, och utrikesminister Margot Wallström som talade på Norrmalmstorg i Stockholm utan totalt 4000 personer. RFSU:s budskap är att mödradödlighet är en konsekvens av att flickor och kvinnor världen över inte har tillgång till preventivmedel, säkra aborter och mödrhälsovård. Genom rätt prioriteringar kan beslutsfattare stoppa detta. 9 av 10 dödsfall går att förhindra med politisk vilja. Barnvagnsmarschen fick bra genomslag i media, med över 150 medieinslag.

Foton till vänster: Daniel Ivarsson, foto till höger: Fredrik Larsson.

- 2015 marscherade **4 000** personer på **45** orter mot mödradödlighet och för säkra aborter.
- I **31** av dessa städer var det privatpersoner som arrangerade Barnvagnsmarschen efter att uppmärksammat RFSU:s "call to action".
- Mediagenomslaget har sedan start varit mycket stort. Kampanjens estimerade PR-värde var 2015 närmare **20 miljoner kronor**.
- **Varje år** har regnskyddet en ny design och ny färg, framtaget av särskilt tillfrågade personer eller företag. Designen och färgen återspeglas också i den grafiska utformningen av kampanjen i övrigt.

Designers

- 2010 Liselotte Watkins
- 2011 Stina Wirsén
- 2012 MiniMarket
- 2013 Liv Strömquist
- 2014 Kakan Hermansson
- 2015 Mini Rodini

”Det har varit fantastiskt”

Förra året avslutades de internationella förhandlingarna om vad som måste göras efter 2015, då FN:s millenniemål ska vara uppfyllda. Resultatet blev nya åtaganden, Agenda 2030 och 17 universella mål för en globalt hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling. Två av målen, hälsomålet och jämställdhetsmålet, innehåller särskilda satsningar på sexuell och reproduktiv hälsa och reproduktiva rättigheter.

– Det har varit fantastiskt att få ta del av det här arbetet. Sverige och EU har stått på sig i FN, för mänskliga rättigheter, jämställdhet och SRHR. RFSU har under året jobbat hårt för att SRHR ska finnas med i den nya utvecklingsagendan, som en viktig hälso-, jämställdhets- och rättighetsfråga, säger Karin Nilsson, sexualpolitiskt sakkunnig på RFSU och tillägger:

– Det har varit mycket politiskt motstånd kring det här, så vi är glada att tydliga målsättningar kring SRHR faktiskt finns med i den nya agendan.

Du kallar det här för ett paradigmskifte i arbetet med utvecklingsfrågor. Hur?

– Det nya är att man bättre kopplar ihop de tre dimensionerna av hållbar utveckling, och även de olika målen, och ser hur de hänger ihop. Exempelvis hur bristen på tillgång till preventivmedel gör att man inte kan uppnå hälsomålen, och utbildningsmålen, och då inte heller bättre möjligheter att få ett vettigt jobb. Många tonåringar blir oönskat eller oplanerat gravida och bristen på sexualundervisning, rådgivning och hälsovård, hindrar dem från att fullfölja sin utbildning.

– Nytt är också att man tittar mer på underliggande orsaker, till exempelvis bristande mänskliga rättigheter, jämlikhet och jämställdhet och har ett mycket mer integrerat perspektiv när det gäller hur man ska uppnå målen.

Är det tack vare RFSU som SRHR-frågorna har kommit med under jämställdhetsmålet och hälsomålet?

– RFSU:s roll, tillsammans med breda internationella nätverk har varit att ge konkreta rekommendationer, argument och sätta press på våra regeringar att ta steget vidare och stå upp helt för SRHR. Vi har jobbat stenhårt med det här i flera år tillsammans med många andra civilsamhällesorganisationer och regeringsrepresentanter i både Sverige, EU och andra regioner. Jag tror att det gjorde stor skillnad när många samlades kring samma budskap.

Foto: Privat

Varför är det viktigt?

– För att det fortfarande saknas insatser för att uppnå SRHR. Exempelvis kring att minska mödradödligheten, stoppa aidsepidemin, och det faktum att 220 miljoner kvinnor som vill ha tillgång till preventivmedel, fortfarande inte får det. Agenda 2030 kommer styra alla nationella och internationella politiska och finansiella prioriteringar för hållbar utveckling, så därför är det viktigt att konkreta målsättningar kring SRHR finns med klart och tydligt.

Vad ser du för framsteg?

– Att reproduktiva rättigheter är ett tydligt delmål i jämställdhetsmålet. Det handlar om rätten att bestämma över om, och med vem man vill ha barn, samt hur många (man vill ha). Det är helt oacceptabelt att kvinnor i vissa länder fortfarande fräntas rätten att bestämma över sin egen kropp och barnafödande. Att bland annat stoppa all slags diskriminering och våld mot kvinnor och flickor, inklusive barnäktenskap och könsstympning är viktiga delmål som nu också ingår i jämställdhetsmålet, säger Karin.

Text: Viktoria Myrén

FAKTA AGENDA 2030

De nya målen för hållbar utveckling ska vara uppfyllda av alla världens länder 2030. Målen för global hållbarhet är ett nytt sätt att se på utvecklingsfrågor och en rejäl nysatsning för att stoppa fattigdomen. Länderna ska se över hur sociala och ekonomiska orättvisor, konflikter och miljöförstöring påverkar människors hälsa och utvecklingspotential. De nya målen för en hållbar utveckling är en historiskt viktig internationell överenskommelse, som i FN skrevs under av ledare från 150 av världens länder.

DE 17 HÅLLBARHETS- OCH UTVECKLINGSMÅLEN

1 **UTROTA FATTIGDOM**
Utrota fattigdomen i alla dess former överallt.

2 **UTROTA HUNGER**
Stoppa hunger, säkerställ matsäkerhet och förbättrad nutrition samt förespråka hållbart jordbruk.

Säkerställ hälsosamma liv och förespråka välmående för alla och i alla åldrar.

3.1 Minska ration för den globala mödradödligheten till mindre än 70 per 100 000 levande födda till 2030.

3.3 Stoppa aids epidemin till 2030.

3.7 Säkerställ universell tillgång till sexuell och reproduktiv hälsoservice, inklusive familjeplanering, information och utbildning, samt integrera reproduktiv hälsa i nationella strategier och program till 2030.

4 **GD UTBILDNING**
Säkerställ inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja möjligheter till livslångt lärande för alla.

Uppnå jämställdhet och stärk alla kvinnor och flickors egenmakt.

5.6 Säkerställ universell tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och reproduktiva rättigheter så som överenskommet i ICPD och Pekingplattformen samt deras uppföljningskonferenser.

6 **VATTEN OCH SANITET**
Säkerställ tillgång och hållbar användning av vatten och sanitet för alla.

7 **HÅLLBAR ENERGI**
Säkerställ tillgång till säker, hållbar och modern energi för alla.

8 **TILLVÄXT OCH JOBB**
Förespråka fortsatt, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, fullt och produktivt arbete och goda arbetsvillkor.

9 **INFRASTRUKTUR OCH INDUSTRI**
Bygg motståndskraftig infrastruktur, främja inkluderande och hållbar industrialisering och skapa innovation.

10 **MINSKAD OJÄMLIKHET**
Minska ojämlikhet inom och mellan länder.

11 **HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN**
Säkerställ att städer och bosättningar är inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

12 **KONSUMTION OCH PRODUKTION**
Säkerställ hållbar konsumtion och produktion.

13 **BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA**
Vidta brådskande åtgärder för att stoppa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

14 **HAV OCH MARINA RESURSER**
Skydda och hållbart nyttja haven, sjöarna och de marina resurserna för hållbar utveckling.

15 **EKOSYSTEM OCH LIVSMEDELSMÅNGFALD**
Skydda, återställa och främja en hållbar användning av landbaserade ekosystem, hållbart skogsbruk, bekämpa ökenspridning, hejda markförstöringen samt stoppa förlusten av biologisk mångfald.

16 **FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN**
Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, säkerställ tillgång till rättssystem och rättvisa och bygg effektiva, ansvarstagande och inkluderande institutioner på alla nivåer.

17 **GENOMFÖRANDE OCH PARTNERSKAP**
Stärk formerna för genomförande och återuppliva det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

Kampanjer med glimten i ögat

Trots svåra ämnen stod humorn och överraskningseffekten i fokus för RFSU:s kommunikationskampanjer förra året. Bland annat lanserades ett nytt, kunskapshöjande och propplösande, preventivmedel – Gubbelax. Och ett bröllopsmagasin med namnet Tweeniebrud.

– Att nå ut kring internationella frågor och hur det hänger samman med fattigdomsbekämpning är lurigt, så vi försöker hitta nydanande grepp som är avväpnande. Vi använder exempelvis ofta humor och över huvud taget tänker vi mycket på paketeringen, säger projektledaren Emma Güntner och tillägger:

– Och eftersom vi är RFSU vill vi vara nydanande och ha glimten i ögat.

Att ge hopp är också viktigt, betonar hon, och tar Barnvagnsmarschen som exempel.

– Mödradödlighet är ju en ”tung” fråga, men att samlas och manifesteras mot det är ändå en positiv aktivitet som lockar många och får folk att känna att de engagerar sig och att det går att vara med och göra skillnad.

Det gäller också att få människor i Sverige att identifiera sig med kampanjerna.

– Folk är ofta lite blinda för det som händer långt borta, men om vi ”plockar hem det”, genom att exempelvis ha en flicka som skulle kunna vara någons

syster eller barn på omslaget till ”Tweeniebrud” så är det lättare för folk att bli berörda.

Bröllopsmagasinet skapades för att rikta strålkastarljuset mot ett enormt problem, som existerar världen över – barnäktenskap. 40 000 tjejer ingår barnäktenskap varje dag och varje dag dör drygt 200 tonåringar på grund av en graviditet eller förlossning (majoriteten av tonårsgraviditeter sker inom äktenskapet).

– Det var en liten kampanj med en låg budget och vi trodde inte att vi skulle få ett så stort genomslag, men ”Tweeniebrud” är en av de kampanjer vi fått mest spridning på.

”Tweeniebrud” ledde till att 8 000 personer klickade sig vidare till RFSU:s hemsida för att läsa mer om syftet med kampanjen. Cirka 1500 personer skrev under IPPF:s och RFSU:s upprop, *I decide*, för allas rätt att själva bestämma över sin kropp och sin sexualitet, och Tv4 gjorde ett sju minuter långt inslag om kampanjen.

”Myterna vi valt att spräcka har alla tydlig koppling till mänskliga rättigheter.”

Emma Güntner

Förra året lanserades också preventivmedlet Gubbelax som är ”speciellt framtaget för makthavare med stor inflytande över människors tillgång till preventivmedel” och som verkar mot preventivmedelsfobi. Tanken är att med finurlighet väcka uppmärksamhet för det faktum att över 220 miljoner kvinnor fortfarande saknar tillgång till preventivmedel.

– Vi berättade om det nya revolutionerande preventivmedlet några dagar innan lanseringen (på den internationella preventivmedelsdagen) och på så sätt fick vi många med oss, säger Emma Güntner. Inlägget på Facebook om att ett nytt preventivmedel skulle lanseras, och filmen kring kampanjen, fick mycket stor spridning.

I kampanjen ”RFSU spräcker världens sex mest seglivade sexmyter” var också paketeringen viktig. Här

låg fokus på att använda giffar (animeringar som utgår från bildformatet gif) för att spräcka myter om bland annat mens, klitoris och homosexualitet.

– Genom att paketera kampanjen med humor och knas fick vi betydligt bättre spinn än vanligt på våra uppdateringar med internationell utblick, säger Emma Güntner och tillägger att det handlar om myter som finns överallt, i Sverige och i hela världen.

– Myterna vi valt att spräcka har alla tydlig koppling till mänskliga rättigheter. Om man inte vet hur man skyddar sig mot en önskad graviditet eller mot hiv kan det påverka möjligheten att ta sig ur fattigdom. Färsk forskning från FN visar att bra sexualundervisning minskar tonårsgraviditeter, spridning av hiv och minskar fobi. Så ja, sexualupplysning är livsviktigt, säger Emma Güntner.

Gemensamt för alla kampanjerna är också att de ryms under paraplynamnet *Röda tråden*, som illustrerar hur kampen att bestämma över sin egen kropp och sitt eget liv löper som en röd tråd genom RFSU:s arbete.

– *Röda tråden* innebär att vi blir transparenta med vår planering. Vi hoppas att vi ska vinna i intressanta och överraskande samarbeten det vi eventuellt kan förlora i traditionell överraskningseffekt, säger kommunikationschef Carl Osvald.

Kampanjerna, som till stor del är finansierade av Sida, är ett experimentellt första steg mot en kommunikationsvärld som söker likheter mellan organisationer och företag snarare än skillnader.

– Det finns ingen anledning för en modern organisation att hålla sina målsättningar och förhoppningar hemliga. Förutsättningarna för oväntade samarbeten är transparens, säger Carl Osvald.

Text: Viktoria Myrén

Foto: Daniel Ivarsson

Mänskliga rättigheter är navet för nya samarbeten

Den gemensamma nämnaren för RFSU:s nya partnerorganisationer under 2015 är att de alla fokuserar på mänskliga rättigheter.

Human Rights Education and Monitoring Center, EMC, i Georgien är en relativt ny och driven organisation bestående av unga aktivister, de flesta med juristbakgrund. Organisationen jobbar bland annat med att dokumentera och utreda de mest uppmärksammade fallen av brott mot mänskliga rättigheter i Georgien. De arbetar också med att öka allmänhetens kunskap om marginaliserade och förtryckta grupper och varför de diskrimineras. EMC anser att hbtq-frågor borde vara prioriterat inom SRHR-arbetet i Georgien och organisationen kommer att arbeta för försvarandet av hbtq-personers rättigheter. Organisationen kommer också att översätta internationella rekommendationer till en georgisk kontext.

”Projektet vi stöttar går ut på att identifiera juridiska luckor gällande SRHR.”

Mie Romée

– Vi såg möjligheten att koppla samman SRHR med en bredare MR-agenda i landet, särskilt som SRHR nedprioriteras och negligeras. Att lyfta rättighetsaspekten inom SRHR gör det möjligt att visa att, och varför, det här berör alla, säger Anastasia Lundqvist, programhandläggare på RFSU.

The Human Rights Advocacy Centre, HRAC, är en organisation som arbetar med att främja och försvara mänskliga rättigheter i Ghana. Från sitt kontor i Accra bedriver de påverkansarbete och tillhandahåller rättsligt stöd till bland annat kvinnor och hbtq-personer. Samarbetet med RFSU handlar främst om att bygga nätverk med andra civilsamhällesorganisationer i Ghana för att stärka sin kapacitet att påverka den ghananska regeringen i frågor som rör sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Bangladesh Legal Aid and Services Trust, BLAST, är en organisation som ger juridisk hjälp till fattiga och marginaliserade människor, framför allt kvinnor, barn, minoritetsgrupper och personer med funktionshinder i Bangladesh. De arbetar också med lagreformer och rättstvister. På senare år har de kommit att fokusera allt mer på SRHR, bland annat genom att ge juridiskt stöd till kvinnliga fabriksarbetare.

– Projektet vi stöttar går ut på att identifiera juridiska luckor gällande SRHR. Genom att sammanföra jurister, forskare och civilsamhälle ska luckor i lagen identifieras och sen ska personer inom civilsamhället, hälsosektorn och den juridiska sektorn erbjudas mötesplatser för att utveckla kunskap och stärka påverkansarbetet kring att förändra lagar och praxis, säger programhandläggare Mie Romée.

Text: RFSU

Lyckat pilotprojekt lyfter samarbetsorganisationer

– Det är första gången vi jobbar på det här sättet, både för RFSU och våra partners. Och resultatet är bra. Nu återstår en massa utmaningar, bland annat att hitta ett sätt att replikera den här arbetsmodellen, säger Wilson De los Reyes Aragón, MR-jurist.

Pilotprojektet handlar om att skapa plattformar för partnerorganisationer på global nivå och ge dem politiskt utrymme för att lyfta sina frågor, exempelvis i FN-drivna granskningar av mänskliga rättigheter.

– Ett av de bästa resultaten med projektet är att det var organisationerna själva som kom fram och drev sina egna frågor, vilket ökade legitimiteten. Georgiska organisationer drev politiska frågor som rör Georgien, summerar Wilson De los Reyes Aragón som drivit projektet tillsammans med programhandläggaren Anastasia Lundqvist.

– Utmaningen var att åstadkomma en gemensam agenda för de här organisationerna så att vi kunde lyfta upp frågorna på en högre nivå, i stället för att varje organisation skulle driva ”sin” fråga, säger Anastasia Lundqvist.

RFSU har hjälpt organisationerna att hitta en gemensam nämnare och exempelvis skriva ett dokument som handlar om diskriminering. På så sätt har alla medverkande organisationers hjärteområden kunnat inrymmas inom ett tema i stället för att det ”bara” skulle handla om den enskilda organisationens fokus.

RFSU har också gett både tekniskt och finansiellt stöd och bidragit med sin erfarenhet och expertis.

– Vi har visat dem hur de kan paketera sina frågor, vad de ska nämna för vilken person och vad de inte ska nämna... Det politiska spelet helt enkelt, säger Wilson De los Reyes Aragón. I Genève höll de fyra MR-organisationer som ingår i projektet ett gemensamt tal inför FN.

– De kunde lyfta egna SRHR-frågor inför de olika staternas diplomater och komma med särskilda rekommendationer om stöd till Georgien, säger Wilson De los Reyes Aragón.

Han betonar att utmaningen för partnerorganisationerna nu handlar om att följa upp sitt arbete och se till att den georgiska staten förverkligar de rekom-

mendationer som getts genom att använda juridiska och politiska medel och se till att arbetsmetoderna blir en del av organisationernas dagliga verksamhet.

– Nu har de en bild av hur de kan använda internationella rekommendationer för att bedriva politiska processer på nationell nivå.

För RFSU:s del ser Wilson De los Reyes Aragón och Anastasia Lundqvist en vinst i att ha kopplat ihop programverksamheten med den politiska verksamheten, samtidigt som arbetssättet givit en djupare kunskap om länderna och om organisationernas behov.

Nu handlar det om att hitta sätt att applicera den här arbetsmodellen i andra av RFSU:s länder.

– Vi har länge pratat om hur vi kan koppla ihop MR-arbetet inom SRHR på nationell och internationell nivå, men vi har inte hittat hur – förrän nu. Ibland är nätverkande ett program mål som också blir ett självändamål, men här har vi fått konkreta och bra resultat genom att vi lärt oss hur koalitioner kan vara mer effektiva, säger Anastasia Lundqvist.

Text: Viktoria Myrén

Att prata om sexualitet

- två nya skrifter

Två nya skrifter gavs ut förra året: "Sex och trans" och "Barns sexualitet". Båda innehåller tips om hur man kan prata om sexualitet. – Kunskap om kropp och sexualitet är viktiga förutsättningar för en god hälsa, säger Hedvig Nathorst-Böös på förbundskansliet.

– Vi vet sedan tidigare att transpersoner är en grupp med sämre sexuell hälsa än genomsnittsbefolkningen. I praktikan ger vi information som kan vara specifik för vissa transpersoner, till exempel hur kroppen kan påverkas av en hormonbehandling, säger Hedvig Nathorst-Böös.

Broschyren, som tagits fram i samarbete med RFSL och RFSL Ungdom är det första materialet i sitt slag på svenska och ingår i RFSU:s serie av praktikor med tillgänglig och praktiskt inriktad information om sex.

– Om man har en könsidentitet som bryter mot normen kan det finnas specifika frågor som man upplever saknas i annat sexualupplysningsmaterial. Hur har man oralsex på ett sätt som inte känns så könat? Måste man komma ut för en potentiell sexpartner, och hur kan man göra i så fall? Transpersoners sexualitet har länge varit osynliggjord, inte minst inom den könsbekräftande vården, säger Maria Sundin, ansvarig för transfrågor på RFSL.

– Min förhoppning är att "Sex och trans" kan bidra till en bättre sexuell hälsa för oss och att vi får samma rätt till ett bra och fungerande sexliv som cis-personer har idag, säger hon.

"Sex och trans" riktar sig både till transpersoner och andra personer med transerfarenhet, och till personer som har sex med transpersoner. Den handlar om hur man kan ha bra, roligt och säkrare sex även om man känner att ens kropp inte stämmer överens med ens könsidentitet.

– De unga transpersoner vi möter är intresserade av frågor som rör sex och av relationer där sex kan vara en viktig del. Man undrar till exempel över hur man kan ha bra sex om man själv eller en partner har könsdysfori eller vilka ord man kan använda om kroppen och det sex man vill ha, säger Vierge Hård, projektledare för RFSL Ungdoms hemsida "Transformation".

Även broschyren "Barns Sexualitet" är unik i sitt slag och har tagits fram för att den handlar om ett tema där det råder brist på bra material.

– Vi får en del frågor kring barns sexualitet och vad som är "normalt". En del som hör av sig är oroliga och vi kände att det finns ett behov av en viss vägledning, säger Hans Olsson som varit med och tagit fram skriften tillsammans med bland andra Maria Bergström.

Hans Olsson upplever att många vill stärka barnen i deras sexualitet utan att ge dem skuld och skam.

– Hur kan man då göra? I skriften ger vi några konkreta tips. Men vi uppmanar framför allt de vuxna att se till helheten om de känner oro över barnens sexuella uttryck och lekar. Hur ser barnets samspel ut med andra? Hur mår barnet i övrigt? Sätt in händelsen i ett större sammanhang, säger Hans Olsson.

"Budskapet är att stödja barnet i utforskandet av sin sexualitet"

Hans Olsson

"Barns Sexualitet" är en kortfattad och konkret vägledning som bygger på den forskning som finns kring barns sexualitet. Broschyren är primärt inte tänkt som en pedagogisk handledning utan mer som stöd och inspiration till föräldrar, förskolepersonal, lärare och andra som vill, men ibland tycker att det är svårt att prata med barn om sexualitet, kroppsintegritet och relationer.

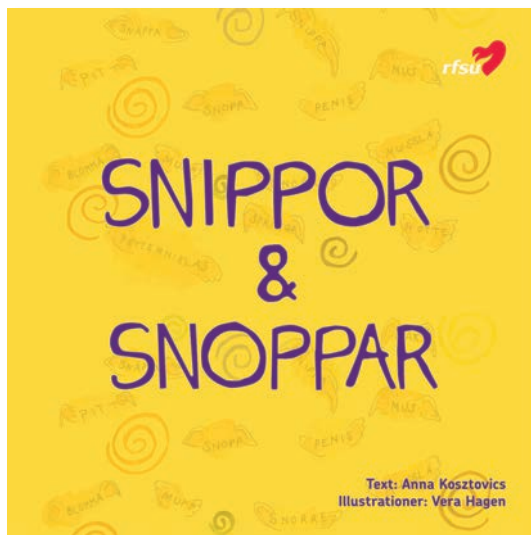
– Budskapet är att stödja barnet i utforskandet av sin sexualitet och att prata med barnet. Att skapa samtal i vardagen där man bekräftar barnet i sin sexualitet, exempelvis när man läser högt eller när man går förbi en reklamskylt på stan så kan man prata om det, säger Hans Olsson som har märkt ett ökat intresse för att prata om de här frågorna. Att tidigt prata om sexualitet och känslor är också viktigt ur ett långsiktigt, förebyggande och hälsofrämjande perspektiv.

– Det stärker barnens integritet så att de kan bli bättre på att välja om och vem man vill ha sex med och att säga nej. Och om något händer har de också ord och ett språk för det, säger Hans Olsson.

2015 gavs också en uppdaterad version av boken "Snippor & Snoppar" av Anna Kosztovics ut, som kan användas i det pedagogiska arbetet med barn och sexualitet.

Text: Ulrika hammar & Viktoria Myrén

Illustrationer Barns sexualitet, Mikael Sjömillå.

Omslagsfoto Sex och trans, Yun Huang Yong/Flickr och illustrationer, Charley Kåberg

Vad är bra sex?

Bra sex är alltid ömsesidigt. Ömsesidighet betyder att alla som är med samtycker och tycker att det känns bra. Så länge sex är ömsesidigt spelar det ingen roll vilket slags sex man har. Det finns inget sätt att ha sex på som i sig är bättre eller mer "riktigt" sex än något annat.

Att samtycka innebär att man vill och visar det. Man kan komma överens i förväg om vad man vill göra tillsammans eller testa sig fram. Alla som är med bestämmer över sexet och när det ska börja och sluta. Det är alltid okej att pausa, att föreslå att man ska göra något annat eller att avbryta om man inte längre vill.

För en del känns det bäst att inte ha sex, eller att ha sex med sig själv, att onanera, och inte ha sex med andra.

SNIPPSNACK!

Ett 30-tal bloggare bjöds in till Snippetsnack på Urban Deli i Stockholm. Arrangemanget visar ett nytt sätt att samarbeta mellan RFSU AB, RFSU-kliniken och förbundskansliet.

- Vinsten är att vi når rakt in i en målgrupp som vi vanligtvis har svårt att nå fram till.
- Och att de kan föra viktiga ämnen och diskussioner vidare, säger Anette Otterström.

Illustration: Louise Winblad @hej hej vardagi!

En panel bestående av bloggarna Kitty Jutbring, Sanna Bråding, Signe Siemsen och Anna Åhlund tog med moderatören Paula Uribe och RFSU:s barnmorska Anna Bloms hjälp upp de vanligaste underlivsfrågorna samt myter, missförstånd och lösningar.

– Vi vill naturligtvis lyfta de här frågorna för att sälja produkter. Men eftersom vi också är RFSU brinner vi för att skapa kännedom och kunskap om underlivsproblem, där våra produkter kan vara en av lösningarna. Och inte minst lyfta ämnen och problem

som väldigt få pratar om, säger Anette Otterström, Nordic Brand Manager på RFSU AB.

Carl Oswald, kommunikationschef, säger att det är viktigt för RFSU att hela tiden hitta nya sätt att nå fram med sexualupplysning till olika målgrupper.

– Det här är ett exempel på hur vi kan använda andras plattformar som ett bra komplement till våra egna kanaler, säger han.

Kli och svid, lukt, hur ser mitt underliv ut egentligen?, mens, PMS och röda prickar var teman som panelen tog upp och diskuterade.

– Bloggarna är starka personligheter som kan prata om exempelvis besvär med PMS och lukt för att de haft egna problem och för att de känner igen sig, säger Anette Otterström.

Samtidigt stack inte deltagarna under stol med att det fortfarande kan kännas skämmigt att prata om besvär i underlivet. Något som inte minst blev synligt i de många instagramuppdateringar och blogg-inlägg som eventet genererade. Eller som Kitty Jutbring skrev på sin blogg: ”Det var absolut det bästa eventet jag varit på. För oftast känner jag ju mig i ärlighetens namn inte så hemma på sånt. Men detta handlade ju dessutom om snippan, himla viktigt!”

Anette Otterström säger att när det gäller underlivet är en vanlig hållning, framför allt bland unga tjejer, att underlivsbesvär inte är ett stort problem, snarare något som kommer och går och som man får räkna med.

– När vi hade eventet var det många av deltagarna som frågade sig själva varför det fortfarande är pinsamt att prata om de här frågorna. Och varför vi inte har kommit längre?

Ett dilemma är att många unga tjejer och kvinnor googlar sina besvär/problem och självmedicinerar i stället för att gå och undersöka sig, vilket både kan resultera i att man felbehandlar sig och inte blir av med besvären, och att man triggat problemet.

Barnmorskan Anna Blom från RFSU-kliniken uppmanade deltagarna att ge underlivet en chans att återhämta sig, exempelvis genom att ha lite mindre sex och låta bli att raka sig när underlivet är irriterat.

– Det är klart att man vill vara fin och exempelvis använda de här, sade Anna Blom och höll upp ett par små, silkiga rosa spetstrosor.

– Men under en period när du har lite större känslighet är det bra om du är extra snäll mot snippan och använder de här istället, sade Anna och visade fram ett par gigantiska mormorstrosor i bomull som fick många att gapskratta.

Eventet avslutades med att Jessica Hansson från RFSU gav en bejublade och koncisa kvinnors klitterklass.

– Det blev en otroligt skön avslutning. Efter att ha pratat om problem och besvär så kom vi tillbaka till det som underlivet också handlar om – sex. Och det RFSU står för: att vara, välja, njuta, säger Anette Otterström.

Text: Viktoria Myrén

Med hållbarhet som mål

De vill ägna sig åt hållbart förändringsarbete och påverka strukturer. Det är därför RFSU Malmö numera vänder sig till yrkesverksamma. 2015 firade den professionella verksamheten 25 år med att ge ut boken "Inkludera sexualitet!".

– Vårt jobb handlar om att ge personer modet att använda den kunskap de har, säger Linda Byqvist.

För sex år sedan kom de första förfrågningarna från HVB-hem.

– "Åh, kan inte ni komma hit och prata sex och samlevnad med killarna" (det var mest killar då) kunde de säga, berättar Linda Byqvist som arbetar på Kompetenscenter Sexualitet, RFSU Malmös professionella del.

Men RFSU Malmö ville inte göra engångsinsatser så i stället för att rikta sig till ungdomarna, vände de sig till personalen.

– Om det finns en förankring i personalen så skapar vi en helt annan hållbarhet. Vi vill arbeta på ett strukturellt plan, med frågor som: Vad behöver ni för stöd som personalgrupp för att kunna lyfta upp sexualitetsfrågor på agendan?

"Vårt jobb handlar om att ge personer modet att använda den kunskap de har."

Linda Byqvist

Tanken är att normalisera ämnet sex och samlevnad, så att den räknas som en av alla frågor som påverkar en människas välmående.

– Man kan använda de metoder som redan finns på arbetsplatsen när det gäller exempelvis hälsa och mat, men lyfta in ämnet sexualitet som ytterligare en dimension.

Linda Byqvist tar arbetet med kriminalvården som exempel. De använder sig av färgerna rött, grönt och blått när det gäller klienternas handlingar. Där rött står för något individen gör för sin egen skull, grönt för något man gör för sin egen och någon annans skull och blått är en neutral handling som inte görs för någons skull.

– Samma metod kan användas när det gäller sexualitet. Att rött motsvarar en sexuell handling du gör för din egen skull, grönt en som du gör för bådas skull och där blå är neutral.

Linda Byqvist säger att de försöker dekonstruera uppfattningen om att sexualitet är något speciellt, bland annat genom att ge yrkesverksamma ett professionellt förhållningssätt till SRHR. Så att de kan prata om sexualitet utan att behöva blanda in privata tankar och lösningar kring sexualitet och normer.

– Även fast många yrkesverksamma som vi möter har läst sexologi är det inte säkert man vet hur man ska använda sina kunskaper.

I dag arbetar Linda Byqvist och de andra på Kompetenscenter Sexualitet både som processhandledare som får in sexualiteten i tänket och processtöd som visar hur man kan omsätta kunskaperna i praktiken.

– Vi startar en process och förhoppningsvis inser de vi utbildar att "oj då, varför har vi varit så rädda för det här".

Upplägget består av två grundutbildningstillfällen och ett uppföljande möte och det är vanligt att personalen redan efter första tillfället säger att det kommit fler frågor än vanligt om sexualitet bland exempelvis de boende.

– Då brukar jag fråga om det verkligen handlar om fler frågor eller om att de varit mer uppmärksamma och vågat stanna upp i ämnet, säger Linda Byqvist.

Hon ger ytterligare ett exempel. En kvinna som är anställd på ett boende för ensamkommande barn är ute på stan med en av de boende när de går förbi en butik som säljer sexleksaker. Den ensamkommande killen säger: "Så konstigt, den här typen av butik har vi aldrig haft i mitt hemland."

– I stället för att det blir ett konstaterande som passerar förbi så ställer kvinnan frågor och de börjar prata och öppnar för ett samtal om sexualitet, kultur och normer. Den här kvinnan berättade att hon inte hade vågat fånga upp detta om hon inte gått på en första utbildningsträff med oss och visste att hon hade någon att ringa och att hon skulle kunna prata om det här vid nästa tillfälle.

Kompetenscenter sexualitet finansieras av statliga hiv/STI-medel från Folkhälsomyndigheten och dessa delas årligen ut för olika projekt som syftar till att minska hiv/STI för målgruppen unga/unga vuxna och yrkesverksamma som möter dessa.

2015 bestod verksamheten av tre delar: Sexualitet och migration (inom vilket man bland annat utbildade 127 anställda på Migrationsverket i Malmö tillsammans med Smittskydd Skåne), Utlandsresor och sexuell hälsa, ett projekt som handlar om förändrat sexuellt beteende när man reser eller arbetar utomlands, samt basverksamheten där bland annat arbetet med yrkesverksamma som möter målgruppen unga/unga vuxna ingår.

– Vi har arbetat med alla typer av yrken, bland annat med frivården i Malmö och därigenom med personal från häktet och diskuterat hur man pratar med unga män om sexuella övergrepp när man inte ens har ett gemensamt språk för det? Hur för man naturligt in ämnet i ett samtal?

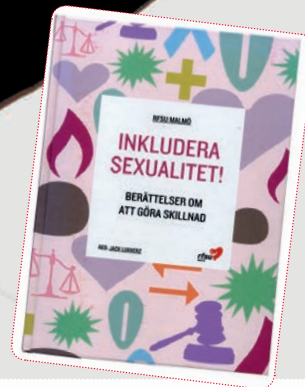
Arbetet visar att det behövs utbildningsinsatser och att vissa frågor måste lyftas upp på en strukturell nivå. Exempelvis tolkars brist på utbildning i sex och samlevnad.

– Vissa ord kanske det inte finns någon motsvarighet för i ett annat språk, exempelvis homosexualitet som är ett ganska västerländskt ord och som i ett visst språk närmast gick att översätta med pervers. Hur pratar man då om homosexualitet utan att stigmatisera det?

Den stora utmaningen är enligt Linda Byqvist att arbetet är resurskrävande och behovet stort.

– Vårt jobb tar aldrig slut. Det är utmaningen. Och att hitta insatser som går att mäta och som gör skillnad för unga och unga vuxna, säger hon.

Text: Viktoria Myrén

I september 2015 släppte RFSU Malmö och Kompetenscenter Sexualitet sin nya antologi "Inkludera sexualitet! - berättelser om att göra skillnad". I antologin skildrar tio yrkesverksamma, en sjuksköterska, en jurist, en lärare, en journalist m fl sina sätt att möta människans sexualitet, relationer och sexuella hälsa. Genom en rad goda exempel visar de på såväl utmaningar som på möjligheter när det gäller att inkludera och integrera samtal och upplysning om sexualitet i det dagliga arbetet.

UNGDOMSNÄTVERKET – FÖR DIG UPP TILL 25 ÅR

RFSU:s ungdomsnätverk jobbar med ungas engagemang inom frågor som rör sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Syftet med nätverket är att ge unga personer inom RFSU en säker plats att utvecklas och lära sig kring RFSU. Nätverket finns också för att arbeta med peereducation och lära varandra om sexualupplysning och sexualpolitik. Vi är med och stärker varandra på kongresser och i lokalföreningar för att våga ta plats och ge ett demokratiskt utrymme för unga att synas i organisationen. Nätverket jobbar på lokal, nationell och internationell nivå med ungdomsfrågor och ungdomsengagemang. På lokal nivå så kan det ordnas träffar för dig upp till 25 som vill hitta på något inom RFSU:s intresseområde. Detta görs i samband med din lokalförening. Ibland ordnas nationella träffar där vi samlas för att utbyta erfarenheter och idéer. Vi försöker också samlas på RFSU:s nationella träffar, såsom kongressen.

Samarbete med Läkare i världen

Hemlösa EU-migranter, framför allt romer, är en extra utsatt grupp i Sverige. Våren 2015 avsatte RFSU-kliniken därför en speciell tid i veckan just för EU-migranter.
– RFSU värnar ju om de grupper som inte får hjälp någon annanstans, säger barnmorskan Jeanette Brobacke.

Det var under våren 2015, när RFSU fick en förfrågan från organisationen Läkare i världen (LIV) om ett samarbete, som arbetet drog igång.

– Vi såg framför allt att det fanns ett behov av att testa för könssjukdomar, ge råd kring gynekologiska besvär och få preventivmedel utskrivet, säger Jeanette Brobacke.

Eftersom det är en grupp som behöver tolk, är den vanliga besökstiden på 20 minuter dubblad till 40 minuter.

– Arbetet är detsamma som för vilken patient som helst. Kvinnorna kommer hit och ofta vill de testa sig, kanske har de något besvär eller vill sätta in en kopparspiral.

EU-migranter har rätt till gratis undersökning, gratis tester (av alla sjukdomar som omfattas av smittskyddslagen) och gratis kopparspiral. Men till skillnad från papperslösa migranter (som befunnit sig mer än tre månader i Sverige) har de inte rätt att mot en patientavgift på 50 kronor få recept utskrivna, vilket bland annat innebär att de inte har rätt till en subventionerad p-stav, utan måste betala 1000 kronor.

– De kan ju få gratis kondomer förstås, men ofta har dessa kvinnor inte så stark talan i relationen. De vill kanske inte att deras män ska veta att de använder p-piller. Jag tror att många av kvinnorna vill ha en p-stav just för att de inte syns och det hade varit superbra om jag hade kunnat erbjuda dem det,

betonar Jeanette Brobacke.

Att en tolk måste översätta när det rör sig om frågor som kropp och sexualitet, kan ibland kännas svår-förenligt med den personliga integriteten. Jeanette Brobacke säger att kvinnorna har känt sig bekvämare när de har kunnat använda sig av telefontolk.

– Det har jag upplevt som väldigt positivt, de har kunnat öppna upp sig på ett annat sätt. Överhuvudtaget är det här en otroligt tacksam grupp. De är jättevarma och kramar ofta om mig när de går. Jag blir glad när jag har träffat dem, säger Jeanette Brobacke med ett leende.

Hon säger att många av kvinnorna har en ganska stor okunskap om kropp och sexualitet för att det är tabubelagt att tala om sex och för att många aldrig fått lära sig att skriva och läsa och därför har svårt att få upplysning och information. RFSU samarbetar därför också med LIV på temat sexualupplysning, med fokus på information om reproduktiv hälsa och preventivmedel. Tanken är att gå via organisationer som redan möter den här gruppen, exempelvis Stadsmissionen och Frälsningsarmén, och utbilda deras anställda så att de får kunskap att prata om sexuell och reproduktiv hälsa och kan göra det utifrån målgruppens behov.

Hedvig Nathorst-Böös, som håller i sexualupplysningsdelen säger att RFSU:s roll dels handlar om att förmedla faktakunskap, dels om att visa hur man kan öppna upp för samtal.

– Det gäller också att vara ödmjuk inför den här gruppens situation och det faktum att de kanske inte kan avsätta två timmar för att vara med i en av RFSU:s samtalsgrupper. Däremot uppmanar vi organisationerna som möter dessa kvinnor att passa på och prata om sexuell och reproduktiv hälsa när de ändå besöker exempelvis Frälsningsarméns sociala center, säger Hedvig Nathorst-Böös.

Text: Viktoria Myrén

KLINIKEN I SIFFROR

BESÖKSSTATISTIK

15 350 patientbesök.

81% besökte en barnmorska/sjuksköterska.

11% besökte en psykoterapeut.

8% besökte en läkare.

1 839 smittspåringsuppdrag genomfördes (**173 fler än 2014**).

3 000 personer fick telefonrådgivning hos barnmorska.

1 100 personer fick telefonrådgivning hos psykoterapeut.

50 timmar telefonrådgivning reserverades för målgruppen **50+**.

BESÖKSORSAKER

STI-provtagning och frågor om sexuellt överförbara sjukdomar.

Preventivmedelsrådgivning.

Dagen-efter-piller/kopparspiral.

Graviditetstest.

Frågor om kroppen och sexualiteten.

Erektionsproblem/funktionsstörningar.

Smärta vid samlag.

Sexuell tvångsmässighet.

Sexuellt våld; offer, anhöriga till offer och förövare.

Rädsla för att inte kunna kontrollera sina sexuella impulser.

Rädsla för egna fantasier.

Bristande lust.

Sexuella identitetsfrågor.

PREVENTIVMEDEL

13 500 kondomer delades ut.

3 880 p-pillerrecept skrevs ut.

150 kvinnor fick **kopparspiral**.

89 kvinnor fick **hormonspiral**.

29 kvinnor fick **p-plåster**.

70 kvinnor fick **p-spruta**.

1016 kvinnor fick **p-ring**.

64 kvinnor fick **pessar**.

60 kvinnor fick **p-stav**.

105 kvinnor fick **akut-p-piller**.

STI-PROVTAGNING

Infektion	Antal prov	Antal positiva
Klamydia	7 676	678
Gonorré	7 530	46
HIV	4 341	3
Syfilis	2 402	2
Mycoplasma genitalium	2 346	190
Hepatit B	1 229	3

SMITTSPÅRNING

678 klamydiasmittade med i genomsnitt **2,7 uppgivna sexuella kontakter under de senaste 12 månaderna** genererade **1 839 smittspåringsuppdrag**.

PATIENTER

9 853 patienter, **57%** kvinnor, **42%** män och **1%** ej angivet kön.

43% besökte RFSU-kliniken för första gången.

92% kom från Stockholms län och **8%** kom från andra landsting.

2015 infördes fritt vårdval för öppenvård i hela landet vilket innebär att patienter kan välja vårdgivare utanför sitt hemlandsting. Kliniken har även tidigare haft möjlighet att ta emot utomlänspatienter på medicinsidan men beslutet har inneburit ökade möjligheter för patienter att också söka psykoterapeuterna.

38% hade annan etnisk bakgrund än svensk. En ökande andel av kliniken patienter har utländsk bakgrund. Det handlar både om personer som bor varaktigt i Sverige och om dem som är på tillfälligt besök.

350 patienter var **50** år och äldre. Den äldsta patienten var **73** år. Den yngsta patienten var **14** år.

Teamarbete mot smärta vid sex

Vulvasmärta är en komplex diagnos. De bakomliggande orsakerna kan vara flera och omfatta såväl medicinska som psykologiska och relationella aspekter. 2015 startade RFSU-kliniken ett teamarbete där både barnmorskor och terapeuter ingår för att bättre kunna möta kvinnor som upplever smärta vid sex.

– Ofta är det vår uppgift att väcka nyfikenhet på att det kan finnas ett samband mellan det medicinska och det psykologiska, säger psykoterapeuten Inger Björklund.

När kvinnor söker för vulvasmärta, är det dock smärtan som fokus ligger på i första hand.

– Vi börjar med en medicinsk bedömning, tar olika prover, gör en gynekologisk undersökning och pratar med kvinnan om hon är frisk i övrigt, säger barnmorskan Anna Blom.

Om det sedan går att utesluta att kvinnans besvär har en medicinsk orsak, eller om smärtan kvarstår när exempelvis en infektion läkt ut kan någon av terapeuterna kopplas in och tillsammans med kvinnan kan man komma överens om att starta ett teamarbete.

– Det är inte helt enkelt att nysta upp sambandet mellan smärtan och det psykologiska. De här kvinnorna är vana vid att prestera på många områden i livet. Att prata om sådant som är svårt kan kännas som ett misslyckande säger Inger Björklund.

Hon säger att det ofta finns delar av ens liv som man inte plockar in och kopplar till sin sexualitet: hur jag förhåller mig till min egen kropp, hur jag känner mig i relationen – att det också påverkar min egen lust.

– Kvinnorna har ofta en föreställning om att deras partner inte har några problem kring sin sexualitet men ibland kan paret behöva komma tillsammans vid några tillfällen, påpekar Anna Blom.

Ofta finns det skam med i bilden, skam för att en tänker att en inte är som alla andra.

Samhällets bild av hur vi "ska ha sex", spelar in. Många har exempelvis bestämda tankar kring hur ofta de ska ha sex och att de ska ha penetrerande sex för att det ska räknas.

– Det är så det ska vara, konstaterar Anna Blom.

För klinikens anställda är det här en angelägen grupp eftersom kvinnorna upplever ett stort lidande, men det är också en grupp som tar mycket resurser i anspråk eftersom det handlar om ett långsiktigt arbete. 2015 organiserades arbetet på ett nytt sätt genom att skapa teamträffar där terapeuter, barnmorskor och läkare träffas varannan vecka för att dela reflektioner kring patienterna. I teamarbetet är kvinnans egen delaktighet viktig och alla informeras noga om att de olika behandlarna kommer att samtala kontinuerligt med varandra för att dela tankar och erfarenheter kring behandlingen.

– Det är viktigt att vi tillsammans försöker tänka utifrån våra olika kunskaper kring hur vi på bästa sätt ska kunna hjälpa de här personerna. Ibland kan någon av oss exempelvis känna uppgivenhet och att situationen är låst. Då kan vi hjälpas åt att hårbärga det, säger Inger Björklund och Anna Blom fyller i:
– Kanske kan jag lyfta något som kom upp i barnmorskesituationen som kan hjälpa i terapin. Det kan exempelvis handla om hur jag ska förmedla hopp till den här personen.

Många av kvinnorna som kommer till kliniken vill att behandlingen ska gå fort, ofta har de mycket höga krav på sig själva. De vill åtgärda sitt symtom och slippa tänka på problemet, men kontakten med teamet kan löpa över ett år, med träffar cirka varannan vecka.

– Vår erfarenhet är att det här kommer att bli bra, det kommer kanske alltid att finnas en viss skörhet, men det kommer att bli bra om vi låter det ta tid, säger Inger Björklund.

Text: Viktoria Myrén

SEXPODDEN PÅ TOPPLISTORNA

Under året fick Sexpodden sitt genombrott hos den stora publiken. De mest populära avsnitten har nått över 100 000 lyssnare. I oktober nådde RFSU:s egen vuxenradio plats 26 på Itunes lista över de största poddarna i Sverige. Detta i hård konkurrens från såväl Sveriges Radio, som stora mediehus som Expressen och Aftonbladet. I podden blandas frågor om samtycke inom BDSM med samtal om att vara singel i Karlstad när alla över 30 plötsligt känns stadgade.

VILKA ÄR LYSSNARNA?

19% är män.

49% är i åldersgruppen 26-46 år.

45% bor utanför storstäderna.

VAD TYCKER LYSSNARNA?

8 av 10 tycker att Sexpodden är bra eller mycket bra.

Snittbetyget är 4,2 av 5.

73% tycker att Sexpodden ger nya perspektiv på sex och relationer.

73% tycker att Sexpodden är underhållande.

82% tycker att Sexpodden är upplysande.

82% tycker att Sexpodden är kunnig.

VARFÖR LYSSNAR DU PÅ SEXPODDEN?

- Tar upp viktiga ämnen som får mig att se mitt eget sexliv med nya ögon och känna mig tryggare i mig själv.
- Både Ottar och Sexpodden är de enda media om sex som jag kan lyssna på/läsa med glädje.
- Att läsa om sex i tidningar får en mest att känna krav. Sexpodden är kravlös.
- Fantastiska sexualupplysare pålästa och kunniga, öppensinnade och ödmjuka i förmedlandet av sina kunskaper.

Lyssnarundersökningen gjordes våren 2015 av TNS/Sifo.

Äntligen sexualupplysning på teckenspråk!

Eleverna i landets dövskolor får inte besök av RFSU. Och lärarna som håller i sexualundervisningen saknar bra material. Äldre elever börjar skratta när de minns tillbaka: "Läraren använde felaktiga tecken som såg väldigt lustiga ut. Hela lektionen blev ett skämt och jag minns inget av innehållet." Men sedan 2015 råder RFSU Stockholm bot på detta genom att utveckla sexualupplysning på teckenspråk.

Det tvååriga projektet går under namnet "Teckna" och finansieras av Allmänna arvsfonden. Det görs i samarbete med Manillaskolan under ledning av Malin Kvitvær, projektanställd hos RFSU Stockholm.

– Det är viktigt för alla ungdomar att ha ett språk och kunna kommunicera vad man vill. Att få kunskap om sin kropp och sin sexualitet och sätta ord på detta. Att kunna ställa frågor och samtala om sex och relationer, säger Malin Kvitvær.

Hon berättar att projektet inleds med en inventering av vilket material som redan finns, och vilka tecken som redan är etablerade och används. Detta stäms sedan av med döva ungdomar för att se vad de tycker saknas och vad som behöver utvecklas.

Därefter handlar projektet dels om att utbilda informatörer som ska gå ut i skolorna och hålla sexualundervisning på teckenspråk, dels om att utveckla nya tecken och försöka etablera dessa.

– Deltagarna i gruppen som ska jobba med teckenutveckling är, liksom jag själv, döva. Tanken är att vi med våra skarpa hjärnor tillsammans bildar nya tecken som ska kunna bli etablerade. Sedan gäller det förstås att folk börjar använda dessa, men det är ju samma utmaning som när RFSU vill få folk att använda nya ord som klittra.

Malin har redan träffat ungdomar för att prata om projektet och ta reda på vad de tycker om sexualundervisningen idag. Några tycker att den är helt okej, andra att den är skräp. Många upplever att det är jobbigt att samma lärare som de haft sedan de började ettan, och fortfarande har i väldigt många ämnen, plötsligt ska börja prata sex med dem. De längtar efter att prata med andra unga personer. Personer som kommer ihåg hur det var när de själva skulle flytta hemifrån för att börja riksgymnasiet för döva och hörselskadade i Örebro och kanske inleda nya relationer.

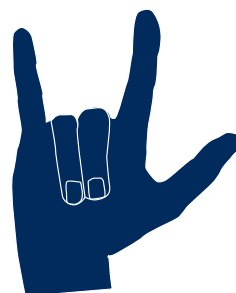

Förmodligen blir det mestadels döva som utbildas till informatörer, även om dörren inte är stängd för hörande. Ett krav är dock att informatörerna är fullt teckenspråkiga.

– Vi kommer att ha en pilotgrupp med informatörer som vi utbildar och samtidigt testar materialet på. Tillsammans ska vi prata om vad vi tror kommer att fungera. Under projektets andra år ska vi ha ett färdigt, användbart material som kan användas i "skarpt läge".

Exakt vilken typ av material som ska tas fram är inte klart, men planer finns på några korta informationsfilmer som visar situationer som döva ungdomar känner igen sig i. Det finns också tankar på någon form av lexikon med de nya orden, samt en tecknad serie där det tydligt syns att karaktärerna använder teckenspråk.

Text och foto: Ulrika Hammar

I LOVE YOU

BOLIVIA: Ett pilotprojekt genomförs av RFSU:s partners i Bolivia. Hbt-organisationen ADESPROC hbt-certifierar kliniker som drivs av organisationen CIES, Salud Sexual y Reproductiva, som bland annat strävar efter att öka tillgången till sexualundervisning i grundskolan. Syftet är att bredda verksamheten och erbjuda certifiering till flera myndigheter och vårdenheter.

GHANA: I maj bjöd RFSU in partnerorganisationer i Ghana till en tre dagar lång workshop om sexualundervisning. Arton personer deltog och lärde sig bland annat om internationella riktlinjer för sexualundervisning, forskning och påverkansarbete.

DET REGIONALA ABORTINITIATIVET I LATINAMERIKA:

Argentina, Bolivia, Colombia, Dominikanska republiken, Mexico och Uruguay. Abortinitiativet i Latinamerika har under 2015 fortsatt kämpa för olika legala och säkra aborter i regionen. I Bolivia har samarbetsorganisationerna arbetat fram nya riktlinjer för lagliga aborter tillsammans med hälsoministeriet och i Mexiko har de påpekat att olika lagar behöver samordnas för att ge kvinnor utsatta för våldtäkt bättre tillgång till abort, som exempel på vad RFSU:s stöd leder till.

GEORGIEN: Tillsammans med partnerorganisationen Tanadgoma och RFSU (nationella enheten) genomfördes en utbildning med fokus på male involvement för partnerorganisationer till Kvinna till Kvinna i Abkhazien och Georgien.

BANGLADESH: Bangladesh har skrivit under flera bindande dokument gällande mänskliga rättigheter i allmänhet och SRHR i synnerhet. I maj höll RFSU:s jurist Wilson de los Reyes Aragón en workshop i Dhaka med RFSU:s partnerorganisationer i landet. Syftet var att visa vilka möjligheter som finns för att lyfta SRHR-frågor inom FN-systemet och ställa Bangladesh till svars för sina åtaganden. Wilson De Los Reyes Aragón gick igenom hur olika delar av FN fungerar och genom rollspel övade deltagarna på tänkbara situationer där organisationer och aktivister har möjlighet att delta i FN:s aktiviteter.

KENYA: RFSU:s partnerorganisation AMWIK genomgår en utbildning i SRHR. AMWIK drar sedan igång sexualundervisning i två av Nairobis förorter.

KAMBODJA: RFSU genomför en utbildning i sexualundervisning för systerorganisationen Reproductive Health Association of Cambodia, RHAC. Fokus ligger på att hitta metoder för att prata om sexualitet.

TANZANIA: Under året avslutades enligt plan RFSU sitt mångåriga projekt Tanzanian Men as Equal Partners, TMEP. Med RFSU:s stöd har personalen bildat en ny organisation för SRHR i Tanzania. Den nya organisationen har slutit avtal med RFSU och kommer att implementera SRHR-delen av vårt samarbete med Wateraid Sverige i regionerna Irimba och Singida. Där har 21 byar fått rent vatten till sina hälsocentraler och utbildning om SRHR med fokus på male involvement, vilket bland annat förväntas leda till minskad mödradödlighet.

OTTAR

OTTAR DRAR MEDLEMMAR TILL RFSU!

En medlemsundersökning som presenterades i maj visade att 1 av 5 medlemmar går med i RFSU för att få Ottar!

ATTACK MOT YTTRANDEFRIHETEN

Kulturminister Alice Bah Kuhnke tog upp rökbombsattentatet mot Ottars release i december 2014 på sitt invigningstal för Göteborgs filmfestival i januari, där dokumentären Vessel visades i solidaritet

med Ottar och RFSU. Kulturministern sa: "Attentatet mot RFSU och Ottar var en attack mot yttrandefriheten och demokratin". I maj lade polisen ned fallet, de hittade inga misstänkta förövare.

4 SEXUALPOLITISKA SAMTAL PÅ BOKMÄSSAN

På Bok- och biblioteksmässan i september höll Ottar i fyra heta samtal med gäster som Maria Sveland, Judith Kiros, Valerie Kyeyune Backström och Orsolya Jeney (generalsekreterare för Amnesty i Ungern). Samtalen filmades och kan ses på RFSU:s Youtubekanal.

OTTARS OMSLAGSSTJÄRNA VANN PRIS

Det längsta porträttet Ottar någonsin publicerat är en intervju med hbtq-aktivisten Kasha Jacqueline Nabagesera från Uganda i PERSONNUMRET i september. Redaktionen var på plats när Kasha mottog Right Livelihood Award i Stockholm i november.

"ÅRETS GLADASTE MINGEL" I ALMEDALEN

"En mingelfavorit som innehåller både quiz, plockmat och ett intressant seminarium. Det kan inte bli bättre", skrev Makthavare.se inför Ottars mingel, som fick en femteplats på deras "heraste mingel"-lista. 250 besökare kom och lyssande till debatt om samvetsklausuler i vården mellan Anders Lindberg (Aftonbladet) och Elisabeth Sandlund (Dagen). "Årets gladaste mingel", konstaterade makthavarsajten efteråt.

Ottar.se

"Apoteken nekar unga tjejer preventivmedel" var den mest lästa artikeln med **19 983** visningar.

Följare på sociala medier

Instagram **534**

Twitter **4 224**

Facebook **3 773**

197 368 unika besökare.

Totalt antal besök **216 100**

SOM EN KRONPRINSESSA, FAST UTAN PENGARNA

Foto: Privat

Som tonåring fick hon varken bada eller umgås med killar. Men familjen bröt sig tillsammans loss från vissa hedersnormer. Banar Sabet berättar om sin uppväxt med vardagsheder i en norrländsk småstad.

Jag kommer så väl ihåg den dagen, när mannen på kommunhuset frågade mig om jag "levde under hederskontext". Jag minns honom så tydligt, en äldre vithårig herre som precis som jag hade ägnat vardagskvällen åt att se föreställningen Elektras Systrar, en pjäs som för första gången tog hedersrelaterat förtryck mot tjejer in i svenskt kulturliv. Jag som bara var 16 år då blev förvånad över den osmakliga frågan, ställde stod jag där och funderade på om jag skulle svara, vad svarar en på en sådan fråga? Det svar jag fann har blivit det tydligaste sättet jag kunnat förklara det som i dag beskrivs som "vardagsheder" (ett begrepp som blivit känt genom Nadja Aria-Garystone och Elektra Göteborg).

"Det är som att leva som en kronprinsessa!" svarade jag. En liknelse som på ett fulländat men ändå spontant sätt kom till mig. Mitt liv var mer likt en kronprinsessas än någon annans. Ja, förutom pengarna och förmånerna förstås. Jag förväntades diplomatiskt representera min familj, och den stolthet och heder vi funnit i detta främmande land skulle upprätthållas genom mig.

Det var svårt att leva mitt liv som jag ville. Det sammanhang och kollektiv jag växte upp i var bland landsvänner till familjen som oavsett bakgrund automatiskt fann varandra i ett gemensamt språk. De stöttade varandra i denna nya otrygga värld. Det nya

och otrygga ledde till alltifrån att främmande pappor inte fick skjutsa en till matchen, till en rankning av vilka kläder som skulle leda till vilka synder. Synder säger jag, för det var så de förklarades.

Vardagsheder kom att prägla min barndom och uppväxt, mitt liv. Det har aldrig varit tal om hedersvåld eller som jag vill kalla det, hedersbrott. Men det var ett kontrollerande av vardagen. En kollektiv kontroll av min existens. Mina kläder, mitt hår, mina kompisar och min fritid.

Min egen resa har gått från att jag inte fick bada eller umgås med killar till att mina föräldrar tillsammans med mig lärt sig att bryta sig loss från vissa normer. Jag tror att vi behöver samtala med föräldrar och ge dem kunskap, och inte förvisa dem till "helvetet" (självfallet inte när det gäller brott). De är barn av sin tid och rum.

Att tala om för en person att den är förtryckt är att göra den en otjänst. Det måste finnas utrymme för att tala om hur ett alternativt liv kan vara och vilka verktyg som behövs för att komma ur ett förtryck.

Min familj har tillsammans hittat strategier för att bryta med hedersnormer. Och vi försöker även vidga normerna kring hbtq som blivit en del av vår verklighet. Resan är bara påbörjad och kommer att fortsätta med mina barn.

För mig handlade aldrig hedersproblemet hemma om våld, jag visste att jag aldrig skulle bli slagen. Men jag var så starkt indoktrinerad i skuld och skam. En skuld och en skam som påverkar min sexualitet och mitt liv än i dag. Påförande av skuld och skam är en känd härskarteknik, och enligt vissa teorier är "bottmedlet" mot skuld och skam empati, att lyssna utan att döma. De få som visat mig empati har även fått mig att känna att jag inte behöver bära på skulden.

Jag vet inte själv hur det är att vara hbtq-person men jag inbillar mig att frigörelsen från hedersnormer måste vara lite samma process som att komma ut, att till slut kunna låta sig njuta och vara den en är.

Banar Sabet är mångfaldsstrateg och styrelseledamot för nätverket Streetgäris.

JULI

RFSU

Stockholm Pride går av stapeln och RFSU medverkar på åtta olika programpunkter.

OMVÄRLDEN

En engelsk abortklinik tvingas stänga efter att militanta abortmotståndare skrämt och trakasserat kvinnor som uppsökt kliniken.

Valdemarsviks första Pridetag marscherar genom stan.

AUGUSTI

RFSU

USA godkänner läkemedlet Addyi som kallas för "Viagra för kvinnor". Men RFSU tror inte att bristande sexlust går att bota med piller.

OMVÄRLDEN

Sveriges regering antar en strategi för SRHR i Afrika söder om Sahara. 1750 miljoner ska bland annat öka tillgången till säkra och lagliga aborter och stärka hbt-personers SRHR under 2015-2019.

**SRHR = SEXUELL
OCH
REPRODUKTIV HÄLSA
OCH
RÄTTIGHETER**

SEPTEMBER

RFSU

Först i Sverige – RFSU Stockholm drar igång sexualupplysning på teckenspråk.

▶ RFSU lanserar ett nytt preventivmedel: Gubbelax är framtaget för makthavare och är ett kunskapshöjande och propplösande läkemedel som behandlar maktmissbruk mot kvinnors hälsa och rättigheter.

▶ RFSU får en internationell utmärkelse för sitt outtröttliga arbete med att sprida kunskap om sexualitet av The World Association for Sexual Health, WAS.

▶ RFSU Malmö arrangerar konferens "Sex för alla" på temat funktionsnedsättning och sexualitet.

OMVÄRLDEN

FN:s 17 nya mål för en global hållbar utveckling undertecknas av ledare för 150 av världens länder. RFSU:s Karin Nilsson är på plats.

▶ EU-parlamentet röstar igenom Rodriguesrapporten för en jämställd skola.

▶ Den politiska aktivisten Angela Davis föreläser på Konsthögskolan i Stockholm.

RFSU

▶ RFSU och Concorde's alla medlemsorganisationer skickar ett öppet brev till statsministern om oron för att avräkningarna från biståndsbudgeten ska öka.

▶ RFSU Örebro deltar på den lokala Seniormässan.

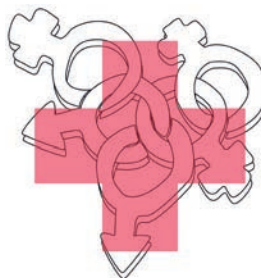
▶ RIO-träff med två olika teman: stigma och hiv samt BDSMF. RIO är ett nätverk för personer som arbetar med sexualupplysning på olika sätt inom RFSU.

▶ Sexpodden, med Pelle Ullholm och Suzann Larsdotter, nomineras till Svenska Podcast-priset.

OMVÄRLDEN

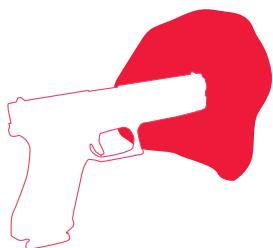
▶ Södersjukhuset i Stockholm öppnar våldtäktsmottagning för alla könsidentiteter.

OKTOBER

RFSU

▶ RFSU:s systerorganisation Planned Parenthood i Colorado, USA, utsätts för en attack där tre personer skjuts till döds vid organisationens abortklinik.

OMVÄRLDEN

▶ Barnmorskor ska inte kunna vägra utföra aborter av religiösa skäl, så kallad samvetsfrihet, det slår tingsrätten i Jönköping fast. Rätten konstaterar också att barnmorskan Ellinor Grimmark varken är diskriminerad eller berättigad till skadestånd.

NOVEMBER

RFSU

▶ RFSU:s ord "klittra" och "värdgraviditet" kommer med i Språkrådets nyordslista!

▶ Ottar talar på feministfestivalen BeFem i Belgrad på ämnet antifeministiskt hot och hat, med rökbomsattentatet 2014 som utgångspunkt.

OMVÄRLDEN

▶ Högsta domstolen i Nordirland slår fast att den nuvarande abortlagen strider mot mänskliga rättigheter. Människorättskommissionen i Nordirland betecknade domslutet som "historiskt".

▶ Efter påtryckningar från det civila samhället ljusnar det för den dominikanska aborträtten i början av året. Totalförbudet ska hävas och abort avkriminaliseras under vissa omständigheter. I december ogiltigförklaras dock hela lagförslaget av konstitutionella skäl.

▶ Frankrike tar bort lyxskatten på bindor och tamponger.

DECEMBER

rfsu.se: 1 881 617 unika besökare.

(1 712 976 år 2014). En ökning med nästan 10 procent.

6 724 830 sidvisningar (6 484 064 år 2014)

Tid på sidan: **01:55** (02:04 år 2014)

Antal sidbesök per besökare: **2,77** (2,09 år 2014)

1 086 263 unika besökare på **Sex och relationsidan**. En ökning med 12 procent jämfört med 2014. 86 procent kom via google (71% året innan). 3,75% kom via sociala medier.

Mest lästa sidorna:

Startsidan

RFSU-kliniken

Frågelådans frågor och svar*

Sex och relationer

Produkter**

RFSU-shopen

Sexteknik och praktik

Sex på ditt sätt

Om RFSU på arabiska

Så går en abort till

* Främst om p-piller och penisar

** Främst om sex- och lustprodukter och kondomer

Vanligaste sökorden som ledde in på hemsidan:

rfsu rfsu.se varmat päivät*

klamydia SEX pesaari**

kondomer preventivmedel

rfsu medborgarplatsen pesssar

*rytmmetod på finska **pesssar på finska

Sidan "Sex efter 50"

lanserades på Alla hjärtans dag, 14 februari, och hade 31 504 unika besökare.

En ny sida med fakta

och intervjuer om "funkis-sex" lanserades successivt under året och hade 26 447 unika besökare.

GENOMSLAG

När **Kalla Fakta** sände sitt granskande reportage om oskuldskontroller i oktober så hakade RFSU på och genomslaget blev stort.

Inlägget på **Facebook**: Nu spräcker vi myten en gång för alla! Hade störst räckvidd av alla inlägg under året: **310 000**

Populäraste filmklippet på **Facebook**: Filmen om myten om mödomshinnan

Twitter: Obs: det går inte att se om någon haft sex. Det finns ingen hinna som kan gå sönder. Undersökning mot någons vilja = övergrepp. **#kallafakta 170** retweets och likes

Instagram: Nu spräcker vi myten om mödomshinnan **333** likes

INSTAGRAM

Antalet följare ökade från **2057** till **3510**.
En ökning med **70 procent**.

Populäraste inläggen:
Regnbågsflaggan i topp!

Idag är en historisk dag: samkönade äktenskap legaliseras i hela USA

Snart dags för finfika
och **#snippetsnack** med **@sannabradning**
@kitty_storby_jutbring **@paulas_me**
@imilk **@rfsuprodukter** och en massa
andra härliga. Stay tuned! **319** likes.

FACEBOOK

Antalet gillamarkeringar ökade
från **7041** stycken 2014 till
8535 stycken 2015, alltså
med **21 procent**.

De populäraste inläggen var:
Domen har fallit!

Om barnmorskan som nekades
skadestånd när hon inte fick jobb
(eftersom hon vägrade utföra aborter).
Räckvidd: **112 000**.

Nämen har ni sett!

Om när **Facebook** började tillåta
användarna att använda pronomet
hen lagom till **Stockholm Pride**.
Räckvidd: **58 000**.

YOUTUBE

Våra filmer hade sammanlagt
5 110 619 visningar
(dubbelt så många som 2014).
Vi har **6000** prenumeranter.

Populärast var:

Låt bli att stoppa in den

Tecknad sexualupplysning för vuxna.
4 631 971 visningar.

6 sköna sextips

Tecknad sexualupplysning för vuxna.
120 793 visningar

Vill du? Hemmakvällen

Sexualundervinningsfilm om
ömsesidighet och övergrepp
riktad till ungdomar.
85 925 visningar

TWITTER

Antalet följare ökade med
20 procent, från **5095** till **6116**.

Varannan sekund gifter sig ett
barn. Och varje dag dör **200**
dem för att de blivit gravida. Här är
#Tweeniebrud. **241** retweets och likes.

En konferens för alla

RFSU Halland stod värd för Tillgänglighetskonferensen under hösten, där fokus låg på hur RFSU ska bli en organisation som är till för alla.

– Vi vill växa och nå nya målgrupper. Men vi vill också att alla som redan befinner sig i organisationen ska kunna bidra utifrån samma möjligheter, sade förbundsordförande Kristina Ljungros.

Var femte person i Sverige har någon form av funktionsnedsättning. Bra tillgänglighet är en förutsättning för att fler ska kunna vara aktiva och delaktiga i RFSU. Det var utgångspunkten för Tillgänglighetskonferensen som hölls den 17-18 oktober i Halmstad och bland annat lockade medlemmar från fjorton av RFSU:s lokalföreningar.

En av föreläsarna var Kerstin Burman, förbundsjurist på RFSU, som pratade om vad lokalföreningarna måste tänka på för att följa diskrimineringslagen. Enligt Kerstin är lagkraven för tillgänglighet förhållandevis låga och därför ligger det ett stort eget ansvar på den enskilda organisationen att ordna tillgängliga arrangemang.

Är det något specifikt område RFSU borde fokusera på?

– Att ha ett mer tillgängligt språk, både i skrift och tal. Men också hur vi når ut till nya målgrupper med våra budskap, sade Kerstin Burman.

Även Becky Nelson och Rasmus Fonseca från RFSU Malmö föreläste om sitt arbete med Sex för alla. Sex för alla är ett projekt med medel från Allmänna Arvsfonden som är utformat i samarbete med Grun-

den Malmö. Grunden är en förening för människor med intellektuella funktionsnedsättningar. I projektet ingår både att utforma upplysningsmaterial, utbilda informatörer och hålla i utbildningar.

Vad vill ni uppnå med Sex för alla?

– Projektet riktar sig till personer med intellektuella funktionsnedsättningar. Vi vill ge dem möjlighet att reflektera över, tänka på och lära sig om kroppen, sexualitet och relationer på samma villkor som personer som inte har funktionsnedsättningar, sade Rasmus Fonseca.

Vad har ni lärt er av projektet?

– Att man måste ha mycket tålamod och mer tid än vad vi förväntade oss när vi började. Man måste göra om saker, inte bara så att folk kan ta till sig information på ett annat sätt, utan vi behöver även själva tänka om. Till exempel vad är viktigt när man ska prata om sex och relationer? Det kanske inte är det vi från början tror, säger Becky Nelson.

Vad tar ni med er från konferensen till projektet?

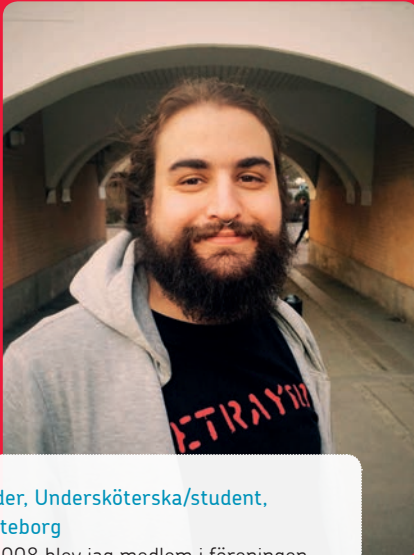
– Att det finns mycket kunskap inom RFSU. Vi kan få hjälp med att förbättra projektet. Vi borde kommunicera projektet på fler sätt än bara i text, kanske via en videoblogg, säger Becky Nelson och Rasmus Fonseca fyller i:

– Jag tror att vi tar med oss en positiv känsla. Den här konferensen har faktiskt handlat om hur vi ska göra RFSU till en mer tillgänglig organisation. Det har funnits utrymme för diskussioner som handlat om hur vi ska göra det. Folk är medvetna om att det är något som kostar och som vi behöver anstränga oss för att kunna uppnå. Det känns hoppfullt!

Text och foto: Andreas Åsander

Möt 4 styrelsemedlemmar!

De har fokus på jämlikhet, transpersoners rättigheter, medlemsfrågor, sexarbete... Möt fyra ledamöter i förbundsstyrelsen!

Jonis Bader, Undersköterska/student, 32 år, Göteborg

Vintern 2008 blev jag medlem i föreningen och sitter nu andra året i RFSU Göteborgs styrelse. Mitt medlemskap har inte bara gett mig en massa kunskap och insikt, utan också gjort mig till en bättre person. Jag har svårt att se en framtid där RFSU inte är närvarande i mitt liv. Till styrelsen bidrar jag med erfarenhet av RFSU:s verksamhet ur ett lokalföreningsperspektiv och ett brett intresse för våra frågor. Några av de områden som engagerar mig mest är medlemsfrågor, sexualundervisning, flersamhet och SRHR. Och BDSMF. Och hiv/STI. Och aborträtt. Och sexualpolitik. Och...

Anna Levin, Verksamhetsansvarig på United Sisters Stockholm, 42 år, Svedmyra

Grunden för min person är ett genuint intresse för demokrati- och rättighetsfrågor och för att alla människor ska kunna utvecklas enligt sin potential. RFSU har funnits som vän och rådgivare i mitt engagemang för kvinnors och tjejers rättigheter, både i Sverige och internationellt. Till styrelseuppdraget tar jag med en lång erfarenhet av att arbeta för jämlikhet och kvinnors rättigheter, och framförallt kunskap från biståndsarbete. Jag brinner för allas rätt att fatta beslut över sitt liv, sin kropp och sin sexualitet och för att skapa trygga rum som ger stöd, mod och kunskap att utvecklas och förändras.

Marco Vega, Sexualupplysare, 37 år, Malmö

Tillsammans med Linda Byqvist startade jag Sexvägledarna 2013, en ungdomsmottagning för vuxna. Jag arbetade även under flera års tid på Malmö stads prostitutionsenhet. Idag är mitt engagemang i RFSU av en samarbetskaraktär där jag, via Sexvägledarna, försöker nå ännu fler som vill engagera sig i sexualpolitiska frågor. Sexarbete ligger mig närmast om hjärtat, så även maskulinitetsfrågor. Men på senare år har hiv/STI-prevention varit en av de frågor jag också arbetat aktivt med på ett nationellt plan. Jag vill bidra med mina kunskaper inom dessa områden, men även använda mina kunskaper inom kommunikation och marknadsföring för att få fler människor engagerade i RFSU.

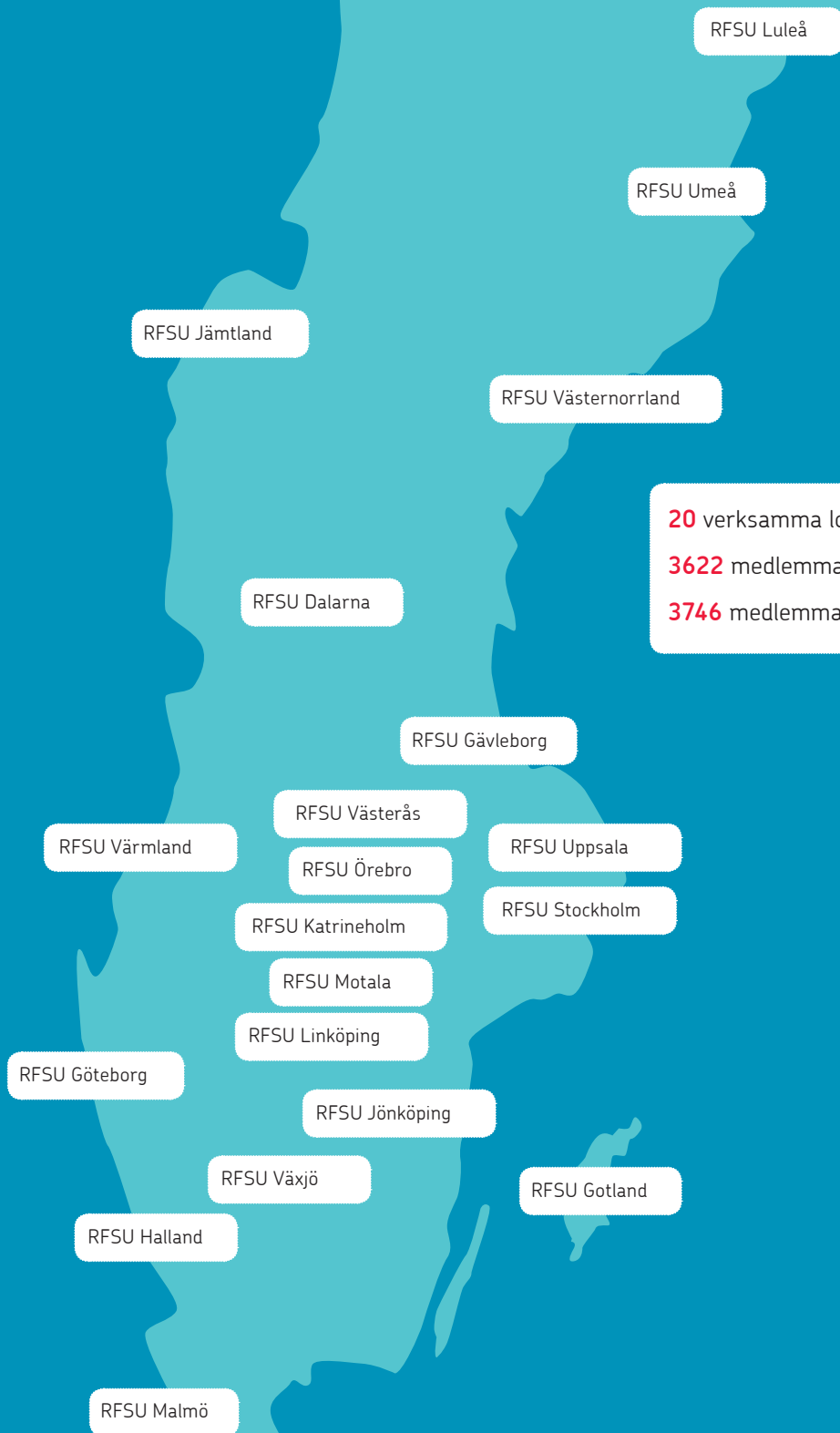

Karin Stenqvist, Läkare, 68 år, Göteborg

RFSU är för mig den drivande och ledande aktören för SRHR-frågor i Sverige. Jag är i grunden infektionsläkare och har arbetat 17 år som smittskyddsläkare i Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen. 2008 fick jag möjligheten att öppna en ny enhet för hivprevention där. Sedan några år tillbaka är jag timanställd på Kunskapscentrum för Sexuell Hälsa i Västra Götalandsregionen och arbetar med forskning och handledning. Jag har haft många kontakter med RFSU, både lokalt och nationellt, genom att vi har haft gemensamma projekt och ett ständigt nätverksarbete. RFSU har betytt mycket för vår årliga regionala skolkonferens. Jag kan bidra genom mina kunskaper om vem som gör vad inom hälso- och sjukvården inom SRHR-området. Jag verkar inte heller tröttna på att studera klamydia ur olika aspekter, under senare år har jag kommit in på sexuellt riskbeteende, sexuell utsatthet och SRHR-perspektivet.

Under året hade RFSU fyra aktiva medlemsnätverk: **Aborträtt**, **BDSMF**, **RFSU:s forskningsnätverk**, samt det nytillkomna **Ungdomsnätverket**.

RFSU fick en ny medlemsorganisation i form av **Femmis**.

20 verksamma lokalföreningar under 2015,
3622 medlemmar 31 december 2015.
3746 medlemmar 31 december 2014.

3080

 unika besökare

29 004 besök | 159 231 sidvisningar

Här finns användarna:

Stockholm (68%) Göteborg Malmö Umeå
Linköping Västerås Uppsala Halmstad

Det loggas också in från:

Kambodja Bolivia Bangladesh USA

Mest lästa nyheter:

- Artikeln som avslöjade vem som **designat årets barnvagnsskydd**.
- Efterlysningen av **volontärer till Almedalen**.

Nytt på Klick: I början av året startades Facebookgruppen "**Klicks förlängda arm**" med syftet att medlemmar på ett enkelt sätt ska påminnas om att gå in på **Klick**.

Foto från RFSU:s kongress 2015

KLICK

INTRANÄTET

Antalet unika besökare är högre än förra året, men antalet besök har minskat. Fler loggar in, men varje person gör det i genomsnitt färre gånger under året. Även tiden som besökarna spenderar i snitt har minskat något.

Främsta anledningen till att besöka Klick under 2015 var för att hitta kongresshandlingar eller delta i diskussionerna om motioner och propositioner.

Diskussioner rörande kongressen hade sammanlagt 1295 sidvisningar och besöktes av 634 unika användare.

Klick fortsätter att utgöra en viktig plattform när medlemmar och förtroendevalda vill förbereda sig inför kongressen.

RFSU Stockholms skolinformatörer tycks komma till Klick för att få information de behöver inför sina uppdrag.

Personalhandboken har många besök vilket visar att anställda använder Klick för att hitta dokument de behöver i sitt arbete på kansli och klinik.

Pressmeddelanden 2015

- 2015 12 14: Riktlinjer för endometriosis behövs
- 2015 12 07: RFSU: Världens sex mest seglivade sexmyter – här är hela listan
- 2015 12 02: Nordirlands hårda abortlagstiftning strider mot mänskliga rättigheter
- 2015 11 30: Attacken mot abortkliniken i Colorado oroar oss
- 2015 11 24: UD:s feministiska handlingsplan behövs i världen
- 2015 11 12: Dagens dom mycket glädjande – abortvård ingår i barnmorskeyrket
- 2015 11 06: Så räddar bistånd liv
- 2015 10 14: Från CONCORD: Öppet brev om avräkningar i biståndsbudgeten för flyktingmottagande
- 2015 10 13: Röda tråden – var med i RFSU:s framtida kampanjer
- 2015 10 12: KD:s nya strategi innebär risker för abortvården
- 2015 09 28: Först i Sverige: sexualupplysning på teckenspråk!
- 2015 09 24: RFSU är på plats då världen undertecknar mål för global hållbarhet i FN
- 2015 09 23: RFSU lanserar nya preventivmedlet Gubbelax
- 2015 09 21: RFSU lanserar ett helt nytt preventivmedel
- 2015 09 16: Sexpodden: Är det härligare att ha sex när man är smal?
- 2015 09 15: RFSU välkomnar satsningen på ungdomsmottagningar
- 2015 09 10: EU-parlamentet röstade för en jämställd skola
- 2015 09 07: Sverigebarometern 2015: Det går att minska antalet aborter
- 2015 09 03: RFSU får internationellt pris för sitt outtröttliga arbete med sexualupplysning
- 2015 09 03: RFSU välkomnar subvention av preventivmedel för unga
- 2015 08 20: Bristande sexlust kan inte botas med piller
- 2015 08 14: RFSU och RFSU: HPV-vaccinera även pojkar och män
- 2015 08 04: Glädjande att FN-beslut om hållbar utveckling är klart
- 2015 06 30: Almedalen: RFSU-expressen kan komma om du vill komma
- 2015 06 29: European Committee of Social Rights Protects Swedish Women's Rights to Access Reproductive Health Services
- 2015 06 18: Seger för aborträtten – Så kallad samvetsfrihet är ingen rättighet i abortvården
- 2015 06 16: Sverigebarometern: Ungdomsmottagningar stänger när de behövs som mest
- 2015 06 15: Klittra är det nya ordet för kvinnors onani
- 2015 06 14: Här är RFSU:s nya förbundsstyrelse!
- 2015 06 14: Här kommer RFSU:s nya idéprogram!
- 2015 06 12: Författaren Elise Johansson får RFSU-priset 2015
- 2015 06 10: Sexualpolitik, idéprogram och onaniord – dags för RFSU:s kongress 2015
- 2015 06 01: Tweeniebrud – kampanjen vi inte vill se
- 2015 05 28: Sexpodden: Förälskelserna styr mitt liv, säger Rikard Wolff
- 2015 05 27: Äntligen ett material för dig som vill veta mer om sex och trans
- 2015 05 21: Äntligen får ensamstående barnlösa rätt till assisterad befruktning
- 2015 04 23: Sexpodden: Helena var den som gjorde slut
- 2015 04 20: Lätt att snacka sex med RFSU-spelet Snabbis
- 2015 03 26: Sexpodden: Bianca om machosexet
- 2015 03 17: Nytt skolmaterial ska förebygga övergrepp
- 2015 03 13: Rapporten om Prostitutionen i Sverige visar behovet av ett nationellt center
- 2015 03 11: RFSU gläds åt ny jämställdhetsrapport
- 2015 03 04: Stefan Löfvén går med i barnvagnsmarschen

- 2015 03 02: Barnvagnsmarschen mot mödradödlighet blir rekordstor
- 2015 02 20: Gruppbehandling av smärta vid samlag ger hopp om förändring
- 2015 02 19: Spanien återigen på väg att inskränka aborträtten
- 2015 02 16: Ny sida och podcast ska få 50-plussare att tända till
- 2015 02 10: Kronan och RFSU i samarbete mot mödradödlighet
- 2015 02 02: RFSU presenterar forskningsrapport som visar sexköpslagens effekter
- 2015 01 29: Sexpodden: Jenny Strömstedt berättar om produktionssexet
- 2015 01 22: Segdragen väntan för ensamstående som vill bära barn
- 2015 01 21: RFSU slår Youtube-rekord med "Låt bli att stoppa in den" – 2 miljoner visningar!
- 2015 01 16: Våldsutsatta ska få stöd och hjälp – inte registreras
- Debattartiklar, svensk sexualpolitik
- 2016 01 13: Äntligen får singlar hjälp att skaffa barn (Dagens Samhälle)
- 2015 12 14: "Abortvård riskerar att stigmatiseras" (SVT Opinion)
- 2015 11 12: Aborträtten hotas av samvetsfrihet (Aftonbladet)
- 2015 10 11: Ny lag skyddar inte barn från giftermål (SvD debatt)
- 2015 10 09: Nationell spermabank kan korta köerna vid donation (Dagens Samhälle)
- 2015 09 27: Samvetsklausul är det nya abortmotståndet (Expressen)
- 2015 09 25: Hållbar global utveckling nyckeln till framtiden
- 2015 09 04: Vi vet för lite om svenska sexvanor (Aftonbladet debatt)
- 2015 08 17: Flickor och pojkar har samma rätt till HPV-vaccin (Dagens Arena)
- 2015 07 30: Avskaffa hiv-positivas informationsplikt
- 2015 05 25: Vården måste lära mer om endometriosis (Aftonbladet)
- 2015 05 08: KD borde kräva gratis preventivmedel i stället (Aftonbladet)
- 2015 04 29: Ingen rättighet att få bli barnmorska (Aftonbladet)
- 2015 04 01: Replik: "Det handlar inte om sextekniker" (Expressen)
- 2015 03 20: Viktigt att prata om pornografi i skolan (SVT Opinion)
- 2015 03 20: Lär av Norrbotten – inför gratis preventivmedel (Dagens Samhälle)
- 2015 02 17: Sexköpslagen förtjänar en nyanserad debatt (Dagens Arena)
- 2015 02 09: Vi måste kunna prata om sexköpslagens konsekvenser (Feministiskt perspektiv)
- Debattartiklar, internationella frågor
- 2015 11 06: Bistånd räddar liv (Bistandsdebatten.se)
- 2015 11 05: Ett halverat bistånd skapar fler flyktingar (Aftonbladet)
- 2015 10 30: En ny jämställdhetspolitik för Europa? (Feministiskt perspektiv)
- 2015 09 28: Hållbar global utveckling nyckeln till framtiden (Dagens Samhälle)
- 2015 04 07: RFSU välkomnar regeringens nya strategi för förbättrad sexuell hälsa i Afrika söder om Sahara

Remisser

1. Juridiskt kön och medicinsk könskorrigering (SOU 2014:91)
2. Ett särskilt tortyrbrott? (Ds 2015:42)
3. För framtidens hälsa – en ny läkarutbildning (SOU 2013:15)
4. Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2015:55)
5. Hemställan från Socialstyrelsen om ändring av förordningen (2001:707) om patientregister hos Socialstyrelsen
6. RFSU:s synpunkter över förändringen i läroplanen om förskoleklass och fritidshem (Dnr 2015:201)
7. Mål och myndighet – en effektiv styrning av jämställdhetspolitiken (SOU 2015:86)
8. Särskilda satsningar på ungas och äldres hälsa (Ds 2015:59)

FÖRKORTNINGAR

BDSMF* Bondage och disciplin, dominans och underkastelse, sadism och masochism

EU Europeiska unionen

FN Förenta Nationerna

HBT Homosexuella, bisexuella, transpersoner

HBTQ Homosexuella, bisexuella, transpersoner, queerpersoner

IPPF International Planned Parenthood Federation

RFSL Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners och queeras rättigheter

RFSU Riksförbundet för sexuell upplysning

SR Sveriges Radio

SRHR Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

STI Sexually transmitted infection

*Bondage Disciplin Dominans Submission Sadism Masochims Fetischism

Foto: Per Pettersson

RFSU:s förbundsstyrelse 2015:

Åsa Cronberg, Monica Johansson, Måns Magnusson, Emil Rissve, Ulrika Holmström, Karin Stenqvist, Victor Bernhardt, Anna Levin, Maria Sundin, Kristina Ljungros (förbundsordförande), Marco Vega.
Saknas på bilden: Jonis Bader och Gunilla Hallonsten.

Foto: Josefin Morge

Text RFSU
Redaktör Viktoria Myrén
Grafisk form och illustration Eva Fallström
Framsida efter kudde gjord av Suzanne Larsdotter
TRYCK Ineko AB 2016
ISBN 978-91-85188-50-5

RFSU, Box 4331, 102 67 Stockholm
info@rfsu.se, www.rfsu.se

